

3 Pionieren met techniek en materiaal

Wie iets meer wilde dan vissen met een bonenstaak, een kurk met ganzenveer erdoor en een omgebogen naald als haak, had na de oorlog geluk: er kwamen geleidelijk aan steeds meer leuke attributen op de markt. In verhouding tot wat men in die tijd verdiende waren die echter best prijzig. Een goede hengel was een flinke investering. Je was al gauw ergens tussen de dertig en vijftig gulden kwijt. Je moest er dus voor sparen. De meeste mensen waren erg zuinig op hun spullen. Ze onderhielden ze goed en repareerden ze als dat nog kon. Het bamboehout olieden ze en de koperen bussen maakten ze schoon en vetten die een beetje in zodat deze niet gingen klemmen. Veel spullen maakten ze zelf.

In Zevenaar kon je voor je hengeluitrusting terecht bij het winkeltje van de familie Spaan. Je vond er bamboehengeltjes, dobbers, nylon, loodjes en haakjes. Alles was keurig gerangschikt in doosjes. Om er bij te kunnen moest meneer Anton Spaan wel af en toe op een trapje gaan staan. Je kon bij Spaan losse haakjes met of zonder oogje kopen voor twee of drie cent per stuk. De winkel ging mee met de tijd: op een gegeven moment kon je er zelfs oersterke, gesmede karperhaakjes kopen.

Bamboehengels bestonden uit drie of vier delen die je in elkaar kon schuiven tot een totale lengte van vier à vijf meter. Een lange bamboehengel had het voordeel dat je over een rietkraag kon vissen. De hengels hadden het nadeel dat ze zwaar waren en krom trokken.

Winkel familie Spaan, 1975. (Archief Ab Hendriks).

Het topje was kwetsbaar, vooral bij het drillen van een zeelt of karper. Toch werden de bamboehengels, zelfs na de introductie van glasvezel, nog lang gebruikt, omdat je de bamboetop kon vervangen door een top van glasfiber.

Wim Janssen (1926-2011) met bamboehengel op de Oude Waal of Strang bij Herwen, omstreeks 1960.

In 1935 werd in Amerika het nylondraad uitgevonden. In 1946 kwam het in allerlei soorten, kleuren en diktes op de markt. Niet alleen voor de toepassing in tandenborstels bijvoorbeeld, maar ook als visdraad in de sportvisserij. Nylon is sterk, naar verhouding dun en je kunt er makkelijk een vistuig van binden. Het heeft het grote voordeel dat je het op een vismolen of rail kunt gebruiken. Handige doe-het-zelvers bouwden van een bamboehengel een hengel met ogen en een topoog. Dat resulteerde in een mooie extreem lange werphen-gel. Met een vaste dobber en een aasvisje kon je dan op behoorlijke diepte vissen.

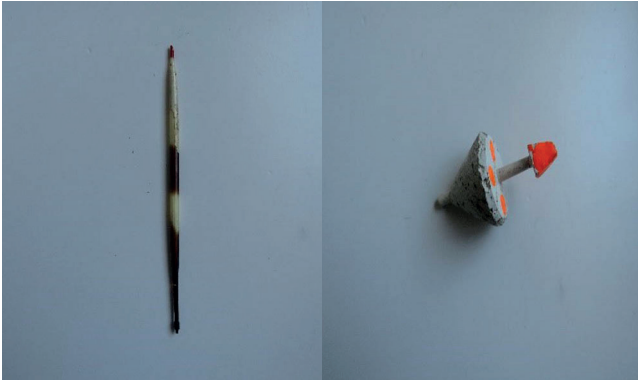
Oud-secretaris Dish Overgoor had zo'n zelfgebouwde hengel en ving er vanaf de kant in de "varkenshoek" van de Breuly een snoek van een meter mee, die hij daarna als echte sportvisser netjes terugzette. Voor het vissen op snoek en baars kwamen er "blinkers" en "lepels" in de handel. Die werden eveneens zelf gemaakt. De lepel hieronder is van een echte eetlepel vervaardigd waarvan de steel is afgezaagd. Let op de details. De punt van de haak wijst naar boven, zodat je diep kunt vissen en niet in de bodem blijft hangen. Bij

Zelfgemaakte lepel. Ch. Van Heeckeren. (Archief HSV De Breuly).

de haak bevestigde men soms een paar stukjes rode wol. Charles van Heeckeren maakte ze in diverse maten en ik was er een keer bij dat hij een knots van een baars ving in diep water aan de dijk bij de Breuly.

Dobbers werden veelal zelf gemaakt, enerzijds omdat ze niet altijd te koop waren, anderzijds uit kostenbesparend oogpunt, soms louter voor de lol of hobby.

Links een zelfgemaakte dobber van een stekelvarkenpen uit de jaren zestig. Met twee stukjes ventiel werd het dobbertje gecompleteerd. Rechts een zelfgemaakt schuifdobbertje van balsahout uit de jaren tachtig om mee te snoeken. Ook het topje is mooi afgewerkt met balsahout en fel gekleurd met oranje verf en vrolijke stippen.

De toenemende vraag naar hengelsportmaterialen leidde er toe dat er in den lande fabriekjes ontstonden waar massaal dobbers in allerlei maten en kleuren werden gemaakt.

Rotterdammertjes.

De term Rotterdammertje heeft vele betekenissen, zoals een stukje worst, een vaasje (biervlas) of een paaltje. Soms bedoelt men het laatste beetje uit de jeneverfles dat in kroegen gratis wordt geschonken in de tijd die de kastelein nodig heeft om een nieuwe fles te openen en bij te vullen. Het onderste uit de kan schijnt geluk te brengen,

vooral bij het vinden van een partner. De termen Rotterdammertje en Amsterdammertje worden door elkaar gebruikt.

Wij, hengelsporters, weten dat met Rotterdammertje een klein traditioneel visdobbertje wordt bedoeld, lijkend op niet meer dan een lollystokje met een rond kurkje in het midden. De makers hadden al snel in de gaten dat de hengelaars heel gecharmeerd zijn van vele varianten, modellen, spannende kleuren en

streepjes.

Het zijn echter niet zozeer de kleur of het model van de dobber die de vangstkansen vergroten, maar het gaat er natuurlijk vooral om of de dobber goed is uitgelood.

Wonderpenssen.

In 1963 ontstond er een echte hype op de zogenaamde wonderpen. Tot in Frankrijk werden ze door een Rotterdams bedrijf verkocht. Een wonderpen is een dobber met het zwaartepunt beneden en een lange pen daarboven. Sommigen zijn wel 24 cm lang. Als je dan met het aas tegen de bodem vist, gaat bij een aanbeet de antenne spectaculair omhoog. Dan kun je vaak al aanslaan. Maar je kunt ook even wachten tot de dobber weer gaat staan en je een zogenaamde wegloper krijgt, waarbij de pen geheel onder water glijdt. Bij onze witvisers met de vaste stok is de wonderdobber populair en je komt hem nog steeds regelmatig tegen.

Ferry Diske van Diske van het Rotterdamse bedrijf schreef in *Het visblad* van 2018:

"We zijn destijds benaderd door een Franse firma. Die wilde dat we in Frankrijk kwamen wonen en alleen maar dat type dobbers gingen maken. Ongelooflijk toch!"

Ook binnen onze visclub ontbreekt het niet aan de nodige creativiteit. Ons clublid Peter van de Heuvel bouwde reeds in 1982 een stellage om de karperhengel "op scherp" in te leggen. Als hij er patent op had aangevraagd had hij achteraf gezien er aardig mee binnen kunnen lopen, want in 1986 kwam de zogenaamde "rod pod" op de markt, praktisch een kopie van de creatie van Peter.

Rod pod. (Foto: Jan van der Schilden).

Vanuit een roeiboot vissend wil je ook niet voortdu- rend je hengel in de hand houden. Bovendien wil je ook graag een stukje van je af vissen en een zo groot mogelijk deel van je hengel boven het water hebben. Het eerder genoemde oud lid Wim Janssen heeft rond 1975 uiteindelijk de ultieme oplossing gevonden: een geavanceerde hengelsteun die je in elke positie kunt fixeren.

→ Breuly, 2008. Toepassing van een geavanceerde hengelsteun door Reinier Janssen. (Archief HSV De Breuly).

Fotografie aan het water

SPORTVISSERS FOTOGRAFEREN

Mooie foto's in tweede voorronde

De tweede voorronde van onze grote foto- wedstrijd in samen- werking met Albatros Hengelsport BV en Kodak Nederland, besloeg de inzendingen van de maanden juli en augustus.

Onder de meer dan 50 foto's die wij ontvingen, waren weer zeer stemmige plaatjes. Toch bleken opnieuw niet alle inzenders zich te hebben gehou- den aan het thema van de foto- wedstrijd "Sportvissen in de na- tuur". Plaatjes van plant of dier alléén, of echte vis-vang-foto's voldoen helaas niet aan het the- ma. Op de foto dient het element sportvissen duidelijk in relatie te staan tot het element natuur.

Uitslag

Uit deze tweede voorronde koos de jury zes foto's, die mee gaan dingen in de grote finale, begin 1988. De finalisten maken allen kans op de waardevolle hoofdprij- zen, zoals de complete Sony Handycam Video 8-camera en re- corder (winkelwaarde f 3500,—), het pakket hengelsportmateriaal van Albatros ter waarde van f 1000,— en de Kodak 35AF2 compact kleinbeeldcamera met toebehoren (winkelwaarde van f 600,—) etc.

Deze foto van de heer C. Belloni werd door de jury unaniem gekozen. De foto sluit aan op het thema, is sfeervol en technisch prima uitgevoerd.

Maar ook in de voorronde waren prijzen te verdelen. Van de zes nieuwe finalisten, komen de eerste drie voor een prijs in aanmer- king.
1. C. Belloni uit Leidschendam. Hij ontvangt de eerste prijs uit de- ze voorronde, de Kodak Disc 3600-camera.
2. Th. van der Kracht uit Zeve- naar. Hij krijgt de BEET-videofilm

"Snoek in de Hoofdrol" ter waar- de van f 99,50 thuisgestuurd.
3. P. Driessen uit Horst, die een Albatros videofilm naar keuze ontvangt.
De overige finalisten waren: K. Bos uit Holten, C. Versteeg-Wo- wijs uit Noordwijk en M.L. Valk uit H.I. Ambacht.
De uitslag van de 3e voorronde (alle inzendingen uit de periode

september/oktober 1987) wordt gepubliceerd in ons nummer van januari 1988.

Spelregels

Het uitgebreide wedstrijdregle- ment kunt u vinden op blz. 200 van het (gratis) Albatros Jaarboek 1987/88, en in BEET 5/87 (blz. 63).

Van de vele zonsonder/opgangen was deze verreweg de fraaiste qua compositie en stemming. Een 2e prijs voor Th. van der Kracht.

De heer P. Driessen schoot dit haast "nostalgische" plaatje van een aandachtig visserskind. Helaas is de foto aan de onscherp- kant, maar een derde plaats in de voorronde zat er toch in.

We vergeten nog wel eens dat het digitale tijdperk nog niet zo heel oud is en dat er tot in de jaren negentig nog veel met een "rolletje" gefoto- grafeerd werd.

Oud-secretaris Theo van de Kracht won daarmee in 1987 een tweede prijs bij een fotowed- strijd. Zijn foto werd in november 1987 in de *Beet* gepubliceerd. De foto is gemaakt vanaf de dijk aan het oude invali- densteiger. We zien twee vissers op de voorgrond, het water De Breuly en de drie reusachtige po- pulieren op de speelwei- de op de achtergrond.

4 Vissen met een vaste stok

Bas Wegh

Voor de niet-vissers: met de vaste stok bedoelen we een hengel zonder molen of rail. De vaste stok heb je in veel soorten en maten. De allerbekendste is wel het bamboehengeltje dat je kreeg als je op vakantie was en er een beetje viswater in de buurt was. Daar is voor vele vissers de passie voor de sportvisserij begonnen. Tegenwoordig heb je vele verschillende vaste hengels:

- De uitschuifbare telescoophengel in verschillende lengtes van drie tot ruim zes meter.
- De oversteekhengel die bestaat uit onderdelen die je over elkaar heen kunt schuiven tot wel ruim elf meter.
- De insteekhengel waarbij de delen in elkaar gestoken worden.

Deze wijze van vissen is een lichte en gemakkelijke manier om aan de waterkant te genieten. Je hebt niet veel nodig. Dat maakt het aangenaam en simpel.

De benodigheden zijn een hengel en een tuigje, dat wil zeggen snoer, dobber, haakje en lood. Als reserve eventueel een tweede setje voor het geval dat het even mis gaat. Als aas kun je bijvoorbeeld brood, maden, wormen en maïs gebruiken.

Op deze manier vang je meestal witvis, zoals blankvoorn, rietvoorn, brasem en blik. Maar af en toe kan er ook iets groots aan komen bijvoorbeeld een zeelt of een karper. Sommigen vissen met een elastiek in de hengel, zodat je een redelijk grote vis kunt landen. Het is natuurlijk belangrijk om een haakjessteker, een schepnet en voor het eigen gemak een stoeltje bij je te hebben! Zorg ook voor een onthaakmat mocht je een grote vis vangen.

Hier in Zevenaar zorgen wij als HSV De Breuly voor een fijne en zo schoon mogelijke visomgeving met hulp van onze vrijwilligers, leden en de vriendengroep van de Breuly. Wij hebben hier mooie viswateren voor de vaste hengel waar wij trots op zijn. De bekendste wateren zijn natuurlijk de Breuly, de Panoven (waar wij in 2020 en 2021 veel werk en aandacht aan hebben besteed), het Rosorum, de Horst, de vijver bij Mercurion en ook twee vijvers (wadi's) in de wijk Groot Holthuizen.

↑↑↑ Mercurion, juli 2021.

↑↑ Rosorum. 16 juli 2021. (Foto: Leen den Besten).

↗ De Breuly, 16 juli 2021. (Foto: Leen den Besten).

→ Rosorum, 16 juli 2021. (Foto: Leen den Besten).

5 Vissen op karper

Rik Helming

Montages

Bij het karpervissen bestaan er vele verschillende montages. Een voor iedere geschikte situatie montage bestaat niet. Dit is maar goed ook, want anders gaat iedereen met dezelfde systemen vissen wat gaat zorgen voor dressuur.

De montage waar ik zelf graag mee vis is een soepele leader, vaak van het merk Fox, met een loodclip eraan en een loodje, van meestal rond de 80 tot 100 gram, afhankelijk van de verwachte grootte van de vis en de werpafstand, met daaraan nog een onderlijn.

De onderlijn waar ik de laatste tijd het meeste mee vis wordt een ronnie-rig of spinner-rig genoemd. Dit is een onderlijn gemaakt van stijf onderlijnmateriaal met daaraan een wartel. In deze wartel bevestig ik de haak. Om de knoop waarmee ik de wartel aan het materiaal knoop, kneed ik een beetje kneedbaar lood. Dit wordt een putty genoemd. De ronnie-rig is echt een pop-up onderlijn. Je vist deze onderlijn vaak met een drijvende boilie of met een slow-sinking boilie: een wafter.

De reden dat ik graag gebruik maak van een spinner-rig is als volgt: de rig haakt negen van de tien keer altijd mooi in en daarnaast kun je de onderlijn goed gebruiken op een zachte bodem of een bodem met een klein laagje wier. Als laatste is de rig ook wel aardig dressuur doorbrekend. De haak zit immers onder het aas verstopt.

Tip: Zorg altijd dat je met scherpe haken blijft vissen. Dit gaat je zeker meer vis opleveren want een scherpe haak zal altijd beter en sneller prikken bij een aas-opname. Dit werkt zeker in je voordeel als je op moeilijkere wateren gaat vissen waar je elke aanbeet wil verzilveren.

Naar mijn idee is dit voor de meeste wateren in Zevenaar een goedwerkende onderlijn die je niet snel ik de steek zal laten.

Aanpak

Tegenwoordig hoor je het vaak. Mensen voeren met kilo's aan voer en voor een langere periode. Ik zelf vraag me af of dit wel zo effectief is. Zelf vis ik altijd Instant, oftewel zonder voor te voeren. Dit doe ik omdat

ik vaak maar een paar uurtjes de tijd heb om te vissen en ik daarom vaak snel een visje wil vangen. Het heeft dan dus geen zin om dagen of soms zelfs weken voor te voeren. Ik ben zelf fan van kleine beetjes attractief voer. Ik vis meestal mijn onderlijn met daaraan een klein PVA-zakje, dat oplost in het water, met daarin een beetje gekruimelde boilies of particels. Doordat er direct voer bij je aas ligt, heb je meer kans op een vis dan wanneer je een grote verspreide voerplek hebt.

Tactiek

Ik pak het meestal als volgt aan: Ik maak mijn hengels altijd thuis van te voren gereed. Dan hoef ik dit niet aan het water te doen. Dit scheelt alweer aan tijd. Ik pak de spulletjes dusdanig in dat ik overal snel bij kan. Een goede voorbereiding is namelijk het halve werk. Ik zorg dat ik altijd alles in mijn vistas heb. Er gaan reserve onderlijnen mee, zodat ik altijd goed lig te vissen met scherpe haken. Ik heb genoeg voer mee; mocht ik veel vis vangen, kan ik meteen weer bijvoeren. Eenmaal aan het water aangekomen wil ik altijd dat mijn hengels snel in het water liggen. Ik maak er een snelle actie van want elke minuut dat je lijnen erin liggen kan vis opleveren!

Na een sessie maak ik alles goed schoon en ruim het ook netjes op. De volgende keer kan ik alles zo weer pakken en gebruiken, want ja, het kost allemaal handen vol geld. Door je spullen goed schoon te maken voorkom je ook de verspreiding van mogelijke karpersiekten.

Rik Helming met karper. (Archief HSV De Breuly).

Viswateren voor karpervissen in Zevenaar

Stadsvijver Rosorum:

Rosorum is een leuk watertje om veel actie te krijgen. Je kunt er goed vissen op bijna elke vissoort en er zwemt veel vis, dus je vangt altijd wel wat.

De karpers op Rosorum zijn gemiddeld denk ik vijftig centimeter. Dit maakt dat je hier natuurlijk statisch kunt vissen, maar ook leuk met een feeder. Dit kan je veel karper opleveren.

De watergangen bij Roodwilligen:

Meestal grote vissen, ook graskarper. Er staan hier veel lelies in de zomer. Dus je kunt er vooral leuk vissen aan de oppervlakte. Er zwemmen een paar grote vissen op dit water.

Stadsvijver De Horst:

De Horst is een water met veel obstakels. Blijf dus altijd dicht bij je hengels en blijf goed opletten!

De vissen die er zwemmen zijn meestal erg sterk en ook wel van een mooi formaat. Het is geen moeilijk water. Je moet wel je best doen om er een vis te vangen.

Kleiputten De Panoven:

Een leuk water met een mooi bestand aan vissen. De vissen zijn mooi en gezond. Je kunt hier prachtig rustig zitten en heerlijk genieten van de natuur.

Recreatieplas De Breuly:

Ook hier kun je heerlijk tot rust komen en ook zeker mooie vissen vangen tot een gewicht van zelfs boven de 18 kg. Er zijn veel obstakels net als bij de meeste wateren in Zevenaar. Dus je kunt er altijd wel een hotspot vinden.

Wat maakt karpervissen zo leuk?

Als ik voor mezelf spreek, gaat het me niet alleen om het vangen, maar om het complete plaatje. Dus van voorbereiding tot het terugzetten van de vis, ik vind het allemaal leuk. Je geniet van de natuur en vangt af en toe een vis.

↓ Panoven. ↗ Groot-Holthuizen. → De Horst. (Foto's: Leen den Besten).

Karbonkel (Toon Janssen)

Karpervissers geven een gevangen karper nadat die gewogen is en op de foto is gezet vaak een naam. Zo kennen ze Kwasimodo, een vis met een bochel en Eenooog, een schubkarper met één oog.

Karbonkel. (Archief De Volkskrant).

In gesprek met enkele gerenommeerde karpervissers (Jeffrey Geurts, Tim Jansen, Job Koolen, Jop Kolkman, Rik Helming, Justin van Wanrooij) stelde ik de vraag of er ook heel slimme karpers zijn die bijna nooit gevangen worden, maar ook wat minder intelligente. Dat blijkt te kloppen. Zo is er een karper die in een jaar tijd wel achttien keer gevangen is. De karpervissers noemen hem Karbonkel, de enge figuur uit de school tv serie Ik Mik Loreland.

Bennie van Til die naast zijn bestuurswerk bij de Hengelsportfederatie Midden Nederland ook bekend is als erkend karpervisser vulde in dit verband aan dat bij hem een karper bekend is die maar eens in de vier à vijf jaar gevangen wordt. Het vermoeden is dat dergelijke vissen een voorkeur hebben voor meer natuurlijk voedsel in het water en wat minder voor bijvoorbeeld boilies. Aan de andere kant zijn er ook karpers die verzot zijn op boilies en daarom waarschijnlijk relatief vaker gevangen worden.

Een lesje karpervissen

Jan Lems was in de jaren zeventig en tachtig een mar-kant lid van de vereniging. Hij stond bekend als een zeer kundig karpervisser en viste bij voorkeur in zijn eentje op één van de steigers aan de dijk op een meter of vijftien tot twintig vanaf de oever met een zachte aardappel of een broodkorst. Niemand haalde het in zijn hoofd om zijn visplek te betreden als hij daar zat. Ik ging een keer tegen schemer bij hem kijken. Hij had net ingegooid. Toen ik zijn visplek op tien meter had genaderd gebaarde hij dat ik niet verder mocht en gaf aan dat vissen en vooral karpers buitengewoon gevoelig zijn voor trillingen vanuit de bodem in het water vanwege hun zijdestreep die als een soort antenne werkt. Ik ben toen op de schuine kant van de dijk gaan zitten wachten. Het was al donker toen hij een enorme karper ving. Uiterst voorzichtig werd de karper gedrild, geschept en in het natte gras van de dijk gelegd. Ademloos keek ik toe hoe de vis onthaakt werd en zelden heb ik iemand met zo veel respect en passie een vis zien terugzetten als toen.

Momenteel is er een nieuwe generatie jonge karpervissers binnen ons ledenbestand. Ze komen graag helpen als er onderhoud aan het water gepleegd moet worden.

Tim Jansen met karbonkel. (Foto: Archief Jeffrey Geurts). Justin van Wanrooij met speigelkarper, 2021. (Archief HSV De Breuly). Job Koolen met karper, 2021.

6 Vissen op roofvis

Het roofvisbestand in onze wateren bestaat hoofdzakelijk uit paling, baars en snoek. Zelden wordt een snoekbaars of roofblei gevangen. Het betreft dan een dwaalgast.

Vissen op paling

Het palingbestand is altijd goed geweest. Er werd in het verleden veel op gevist met (dauw)pieren, een dood visje of een stukje vis. De paling uit de Breuly was goed eetbaar en belandde vroeger vaak in de pan. Internationaal is de palingstand erg achteruit gegaan. Ze is tegenwoordig zwaar beschermd en moet na vangst direct worden teruggezet.

Vissen op baars en snoek

Er zit geen of nauwelijks verschil in het vissen op baars en snoek. Deze vissoorten planten zich goed voort in al onze wateren. Goede paaiperiodes voor de snoek waren er in 2018 en 2019. In die jaren werden er veel jonge snoekjes gevangen van zo'n twintig tot veertig cm. Dat waren eenjarige snoeken, want een snoek groeit in het eerste jaar wel twintig tot dertig cm! Snoek paait ook vroeger in het voorjaar dan andere vissoorten. Als de jonge witvis komt, is de jonge snoek klaar om prooi te zoeken. Vroeger mocht je met levend aas vissen. Dat is sinds een paar jaar verboden. Hierdoor heeft het vissen met kunstaas een grote

vlucht genomen. Er is een enorm aanbod aan diverse soorten kunstaas; er zijn zelfs muis- en kikkerimitaties in de handel en kunstaas dat geluid maakt in het water. Ook zijn er imitatievisjes met ingebouwde computer die levensecht kunnen bewegen.

Je kunt statisch vissen, waarbij je vooral veel op één plek blijft zitten. Vanuit een boot kun je "verticalen" waarbij je het aas tot bij de bodem laat zakken en dan met de top wat op en neer beweegt. De meeste kunstaasvissers lopen echter zo veel mogelijk alle visplekken af. Dit verhoogt de vangstkans aanzienlijk. Bovendien is bewegen gezond en in de winter heel aangenaam om warm te blijven. Het is van belang om op de juiste wijze met de vis om te gaan. Gebruik een groot landingsnet en een onthaakmat. Leer bij voorkeur de "kieuwgreep" aan.

↑ 2011 Palingvangst Panoven, 2011. (Archief HSV De Breuly).

↓ Frans de Hair met éénjarige snoek, februari 2019. (Archief HSV De Breuly).

7 Vliegvisseren

Vliegvisseren is een tak van hengelsport waarbij gebruik gemaakt wordt van het gewicht van de lijn om het aas te werpen. Het aas bestaat meestal uit een haak, waaraan op speciale wijze veertjes en of haartjes worden gebonden, zodat er een overeenkomst ontstaat met natuurlijk aanwezige prooidieren.

Incidenteel hebben enkele leden wel eens geëxperimenteerd met vliegvisseren in de Breuly en Panoven. Dit was niet zo succesvol. Redenen hiervoor zijn dat die wateren nogal diep zijn en de visdichtheid aan de lage kant is. Bovendien is het bij de Panoven lastig casten vanwege de vele bomen rondom het water. Sommige stadswateren, sloten en weteringen zijn wel geschikt, zoals Charles baron van Heeckeren van Brandsenburg (ja inderdaad de zoon van Carel van Heeckeren) in de jaren tachtig aantoonde. In die jaren investeerde Charles veel tijd en energie in deze tak van sport. Zo viste hij met een volledig drijvende lijn en een “droge” vlieg op het wateroppervlak waarbij je als visser de aanbeet direct kunt zien, maar ook met de “natte”, zinkende vliegen en nimfen.

Een aantal zelfgebonden kunstvliegen.

Op de vlieg en de nimf wordt veelal witvis (vooral bijv. rietvoorn) maar soms wel een karper gevangen. Charles experimenteerde ook met langzaam zinkende en snel zinkende lijnen en daaraan zelf gebonden streamers. In de Zevenaarse stadswateren gebruikte hij meestal langzaam zinkende of niet ingevette droge lijn en iets verzwaarde streamers. Voor de avonturiers onder ons is het zeker de moeite waard om de wat ondiepere plassen, sloten en weteringen in en rond Zevenaar op te zoeken en het te proberen. Het leuke daaraan is dat je steeds verschillende stekken opzoekt en lekker in beweging blijft.

(Collectie Ch. van Heeckeren van Brandsenburg).

8 In gesprek met ... en andere verhalen

Het steigertje van Van Heeckeren

Gedurende zijn hele leven heeft Carel W.F. baron van Heeckeren van Brandsenburg (16 juli 1909-28 augustus 1974) gevestigd. Tijdens en na zijn werkzame leven bij de Turmac in Zevenaar en AKZO in Arnhem kon Carel van zijn vrije tijd genieten door in de natuur te zijn en te gaan vissen. Zijn kinderen mochten wel eens mee om te proberen of zij het ook leuk vonden. Als er tijd voor was, ging hij vrijwel dagelijks.

Vanuit de Weverstraat en later, de Van de Loostraat, reed hij met de fiets en mettertijd zijn zwarte Sparta met zweefzadel naar één van zijn viswateren. Dan was hij te vinden bij de kleigaten van de Panoven, de Bylandt of de Breuly. Bij de Breuly viste hij het liefst in de noordoostelijke hoek. Omdat het daar destijds een beetje lastig vissen was, bouwde hij een simpel eenmanssteigertje dat je alleen wadend kon bereiken. Voor Carel geen probleem. Die ging even in zijn onderbroek heen en weer met de visspullen, betrok "zijn" steiger om te genieten van een mooie visdag. We noemden dat bouwwerkje, dat niet meer dan 4 palen en een paar plankjes behelsde, "het steigertje van Van Heeckeren". Dat anderen daar ook gingen vissen was geen enkel probleem. Het was wel een koddig gezicht: leden die wadend in onderbroek een visstek opzochten. Carel viste altijd met een vaste stok met maden of brood en een werphengel als bijhengel met meestal een dikke dauwpier er aan. Er werd aan de pier behoorlijk zeelt en paling gevangen. In de Panoven had hij een lichte voorkeur voor het derde gat waar hij dan een rustig plekje betrok waar niet al te veel wandelaars langs kwamen. Hij toog regelmatig naar de Bylandt om heel veel witvis te vangen met de vaste stok. Aan het einde van de dag stopte hij links en rechts in de bromfietstassen een plastic zak met wat water. Daar ging de vangst in, en dan zo snel mogelijk op weg naar de Panoven waar de vis werd uitgezet met de bedoeling de witvisstand te verbeteren.

Rechts zien we Carel vissend in de winter bij de hoge wip in het zwembad. Kennelijk door één van de bootleden daar afgezet of gewoon door de poort tijdens werkzaamheden van de gemeente. Carel maakte graag gebruik van de omstandigheden, dus vond hij het wel mooi, hoewel het niet mocht, om daar bij het bad even te experimenteren.

Carel van Heeckeren op de Sparta bij de Panoven met volle uitrusting; op de achtergrond huis van Kruitwagen; jaren zeventig. (Collectie fam. van Heeckeren van Brandsenburg).

"Da kump goed!" Een romantisch avontuur aan de Breuly

Frank Bours

Zomer 1977. We hadden schoolvakantie en het was warm. Vroeg in de ochtend ging ik samen met mijn vismaatje Bas ter Bogt aardbeien plukken in Babberich en die avond waren wij aan de Breuly om te vissen. Het was juli en de zon ging laat onder. Dat kwam goed uit. Voor het eerst visten wij met een nieuw soort dobber. Het waren van die doorzichtige plastic bollen die je kon vullen met water. Drijver en werpgewicht ineen. Aan de haak ging dan een stukje aardappel of een flinke broodpluim. De vereniging had karpers uitgezet. Dat werkte als een magneet op de hengelaars. Om verzekerd te zijn van een plekje moest je er wel vroeg bij zijn, want de steigers waren snel bezet. We hadden in die tijd nog houten vissteigers die deels gemaakt waren van planken die van Turmac-kisten afkomstig waren. Er was niet veel geld en je moest toch wat. Het lukte om een plek te vinden. Jan en Theo hadden een roeiboot. Daar voeren ze dan mee naar plekken die van de kant niet te bereiken waren. Deze avond waren zij ook van de partij. De jongemannen hadden voor de gelegenheid hun vriendinnen meegenomen. De boot werd naar een mooie plek geroeid en met stalen pennen vastgezet in de bodem. De karpers sprongen af en aan en er werd goed gevangen. Ik weet nog goed dat het een windstille avond was en broeierig heet. De Breuly was als een spiegel zo glad. Omdat er geen wind was, reikten de geluiden ver en iedereen kon elkaar woordelijk verstaan. Zo konden wij ook de gesprekken volgen van het viertal in de boot. De vriendinnen: "Jongens jullie weten dat we half elf weer thuis moeten zijn hè?" Jan en Theo: "Da kump goe:d!" De vissers die vanaf de steigers visten hadden allemaal het geluk één of meerdere karpers te vangen. Het viertal in de boot kreeg maar geen beet. Het waren tieners. Ze moesten een gulden middenweg vinden tussen de dobbers en aandacht voor de verkering. Het was inmiddels tien uur. Wij konden de meisjes horen zeggen dat de boot weer naar de kant moest. Zij zouden anders immers te laat thuis zijn. De jongemannen gaven er gehoor aan. Theo maakte de boot los en Jan draaide de hengels naar binnen. Het toeval wilde dat Jan nou net op dat moment een aanbeet kreeg en in gevecht moest met een wel hele grote karper. Te groot om zo maar even binnen te halen. Theo aan de roeispanten maakte geen kans tegen de grote vis die hen de hele Breuly rondtrok. Het was geen doen. De meisjes raakten in paniek want vader had een hekel aan ongehoorzaamheid. Zo waren wij

getuigen van een wel heel komisch schouwspel dat ongeveer een half uur duurde. Als de vergunningen jaarlijks afgehaald worden en wij sportvissers elkaar weer zien, komt dat verhaal nog vaak aan bod.

Het jaar 1977 is een gok, maar zal er niet veel naast zitten. Ik weet de namen van de vissers en hun vriendinnetjes nog wel maar wil niemand in verlegenheid brengen.

"Hondjes zwemmen, noemden we dat ..."

In gesprek met Willy Kelderman

Willy is één van onze oudste leden en kan nog wel een en ander vertellen over de hengelsport in Zevenaar. Hij herinnert zich nog goed hoe het gebied rond de Panoven en de Breuly er na de Tweede Wereldoorlog uit zag.

"De kleigaten waren in het bezit van de familie Kruitwagen. Die had daar ook jachtrecht. In de Breuly lag een houten bekisting met waterpompen. Van daaruit was een pijpleiding naar het station. Dat water werd gebruikt voor de stoomtreinen. Van onze ouders mochten we er niet komen. We speelden daar toch heel veel en gingen er stiekem vissen en zwemmen. Onze ouders waren best wel bang, want in die tijd was er geen zwemles en bijna niemand kon goed zwemmen. We gingen het zwemmen zelf leren in de wat ondiepere gaten: daar waar je tot borsthoogte kon staan. Zo leerden we wel een beetje zwemmen. Hondjeszwemmen noemden we dat. Genoeg om in nood niet te verdrinken. Vissen deden we vanaf de eilandwalle-tjes die tussen de verschillende gaten lagen. Je dacht dan dat je voor Kruitwagen onzichtbaar was. Toch wist hij je vaak te vinden. We maakten ons dan snel uit de voeten. Voetbalclub DCS had er twee velden. Die lagen bij de splitsing Panovenweg - Breulylaan, dichtbij de eerste kleiut. Als de bal in het water vloog bij de training of de wedstrijd, mochten we die er altijd wel uithalen.

Als lid van de HSV heb ik altijd geholpen als er vrijwilligers gevraagd werden. Bijvoorbeeld bij de bouw van de houten steigers in de jaren zeventig. En ik hielp Rein van de Kracht vaak met het organiseren van de wedstrijden. Ik was een goede wedstrijdvisser en viel altijd wel in de prijzen. Jammer genoeg nam de animo voor de wedstrijden te veel af en had het geen zin meer om ze te organiseren. Ik gooi nog steeds regelmatig een hengeltje uit bij de Horst en Rosorum bijvoorbeeld. Daar komen nog wel eens mijn oude vismaten Geert Schepers, Ton Dijks en Willem van Dijk."

* De voetbalclub heette toen nog Turmac Voetbal Vereniging en werd in 1948 omgedoopt in DCS. Op 2 augustus 1931 werden de velden bij de Breuly in gebruik genomen. De openingswedstrijd werd gespeeld tegen de voetbalvereniging van de Turmac uit Amsterdam. (<https://www.svdcs.nl/geschiedenis>).

Willy Kelderman Stadsvijver Rosorum juli 2021.

"Die Rijnaak zagen we niet aankomen."

In gesprek met Rein van der Kracht

Na enkele telefoontjes lukt het met Rein een afspraak te maken, want deze bescheiden duizendpoot is ondanks zijn hoge leeftijd nog zeer actief als vrijwilliger bij de kringloop, de tuingroep van het kerkhof aan de Arnhemseweg en het ziekenhuis te Zevenaar. De ontvangst bij hem thuis is meer dan hartelijk, mede door zijn vrolijke echtgenote en zoon Danny, bekend zanger in de regio en eindredacteur van *Zevenaarse Post*, die ook nog even voorbij komt.

Wedstrijdvissen

Naarmate het aantal leden gestaag toenam, ontstond er meer behoefte aan competitie. De vereniging had een vrij breed kader aan vrijwilligers. De ledenvergaderingen werden goed bezocht, een opkomst van rond de vijftig leden was normaal. Het kostte geen enkele moeite om een aantal commissies te bemanen. Zo ontstonden commissies als beheer, jeugd en wedstrijd. Drijvende kracht achter de wedstrijdcommissie was Rein van der Kracht. Die deed daarmee zijn naam eer aan, want hij organiseerde tientallen jaren de clubwedstrijden. De commissies hadden een eigen budget. Het beleid werd jaarlijks op de ledenvergaderingen besproken. Er werd om lengte, gewicht of/en grootste vis gestreden. Jaarlijks plande Rein een stuk of vijf data met bijbehorende wateren. Zo werd er gevist in de Breuly en Panoven, maar ook buiten het verenigingswater zoals de Byland, het gat van Sadelhof te

Loo en de IJssel bij Doesburg. De visplekken werden door loting aangewezen en gemarkeerd met aluminium bordjes. Men viste met de vaste stok, maar op de Byland met de werphengel vanwege de grootte en de diepte van het water. Actieve wedstrijdvisser waren o.a. Jan van Eekeren, Jan Janssen sr., Jan Teunissen, Jan Sales, Willy Kelderman en Rob Sanders. De best geklasseerden ontvingen een envelop met een geldprijsje. Incidenteel waren er federatiewedstrijden en concoursen waar sommige leden aan deelnamen. Zo deed Rein met o.a. Jan Jansen senior wel eens mee met een koppelwedstrijd in Pannerden, waarbij je na loting met zijn tweeën binnen twee meter naast elkaar moest zitten.

Rein vertelt: "Onervaren gingen we met onze korte hengels zo dicht mogelijk bij het water zitten. De concurrentie van de omliggende verenigingen, zoals De Rietvoorn uit Pannerden, was gewend om aan de rivier te vissen en voor het beginsignaal zat die al flink te gniffelen en grappen te maken. Nietsvermoedend gooiden we in, totdat de eerste de beste rijnaak met een flinke vloedgolf roet in het eten gooide. Hilariteit alom. Bovendien zaten we met ons tweeën door dat "op elkaars lip vissen" binnen de kortste keren met de vistuigen in elkaar verstrikt." Nee, die koppelwedstrijden waren voor de Breulyanen geen succes.

Naast al deze bovenstaande activiteiten was Rein ook materiaalcommissaris en present bij vele werkzaamheden, het onderhoud aan het water zoals de trapjes, de steigers en de paden. Het gebeurde nogal eens dat een boot onder water ging door zware regenval en te laat leeg scheppen van de boot. Rein had een prachtige stalen bok in zijn schuurtje staan en met een lier en staalkabel konden we gelukkig altijd de boten uit het water trekken. Het zelf gaan vissen valt hem tegenwoordig wat zwaar, maar bij mijn vertrek beloof ik hem dat we hem bij het project "Samen Vissen" zeker zullen uitnodigen.

Foto: Leen den Besten.

” We waren onze tijd best vooruit.”

Op bezoek bij Jan Jansen, oud voorzitter HSV De Breuly.

Na enige telefonische contacten via het bedrijf JAZO, waarvan Jan de grondlegger was, had ik de eer om een kopje koffie te mogen drinken bij hem thuis ergens in Gelderland, midden in de natuur. Jan is daar na zijn pensioen gaan wonen. Hij is nog steeds heel vitaal en actief. Daarbij vindt hij voldoende uitdaging op zijn ”landgoed”. Zo reviseert hij oude motoren. Op de dag dat ik er ben, gaat hij ’s middags met de trekker hooien. In de wei staan een paar ooievaarspalen waar al enkele malen jonge ooievaars zijn uitgevlogen. Tijdens de koffie raken we al gauw aan de praat en springen samen vaak van de hak op de tak over zijn bedrijf, Ooy, Oud-Zevenaar, relaties en bekenden, netwerken, zijn schooltijd en opleiding. Opvallend en heel prettig daarbij is zijn fenomenale geheugen, waardoor hij situaties en gebeurtenissen kan reconstrueren. Rode lijn in het verhaal is zijn voorzitterschap bij onze hengelsportvereniging HSV De Breuly.

Janssen bij de zonnenwijzer in zijn tuin.
(Archief HSV De Breuly).

”Vissen leerde ik eigenlijk pas goed van mijn schoonvader, Jan Lems. Vroeg in de ochtend trokken we er op uit. Eén van mijn eerste vissen was een mooie karper van zo’n zestig cm. Vrij kort daarna werd ik op een winterse avond thuis benaderd met de vraag of ik voorzitter wilde worden. Mijn voorganger Johnny Polman, oud commandant van de brandweer, stopte ermee. Het leek mij een leuke uitdaging. Vergaderingen in die tijd werden goed bezocht. Een opkomst van veertig tot vijftig man was normaal. Wel kon er soms eindeloos gediscussieerd worden over de meest uiteenlopende onderwerpen. Het leek af en toe wel op een Poolse Landdag. Zo vond een groep leden eens dat er te wei-

nig paling in de Breuly werd gevangen en de tegenstanders dat er veel te veel paling zat. De voorstanders wilden dat er glasaaltjes werden uitgezet met het idee dat die dan zouden afpaaien in de Sargassozee en later als volwassen aal zouden terugkeren in de Breuly.

Na urenlange discussie kwam ik op het lumineuze idee om door Sportvisserij Nederland een vismeting te laten doen. Ze gaan dan via elektrotechniek en/of met netten de visdichtheid meten. (Dat laat de vereniging bij twijfel nog steeds op de vijf á tien jaar doen). Daarmee was dit punt eindelijk beslecht. De aalstand in de tijd bleek overigens na meting prima op orde.

Onderzoek naar de visstand in de Breuly, november 1975. Rechts secretaris Dish Overgoor, daarnaast vooroverbuigend met lichte overall voorzitter Jan Jansen. De medewerkers van Sportvisserij Nederland vissen met elektrotechniek. Het zat wel goed met de palingstand in de Breuly. De palingstand in Europa is anno 2021 dramatisch achteruit gegaan. Deze vis wordt momenteel zwaar beschermd. Op de achtergrond zijn bij de dijk twee prachtige zelfgemaakte vissteigertjes van Turmac-planken te zien.

Dat voorzitterschap was voor mij destijds een goede leerschool waar ik later in mijn carrière heel veel plezier van heb gehad. Zo merkte ik eens in de ledenvergadering op dat we er voor iedereen moeten zijn. We hadden in ons ledenbestand een baron en een stratenmaker. Iedereen was gelijk en naar iedereen diende met even veel aandacht geluisterd te worden.

We waren onze tijd best ver vooruit. Zo gingen we in het kader van teambuilding met het bestuur en een aantal leden van HSV De Breuly een week op viskamp bij Willem Zandstra uit Sneek. We leerden er op snoek en snoekbaars vissen. Het was er erg gezellig, vooral ’s avonds. Aan het einde van de week rekende ik af met Zandstra. De rekening van de drank (hoofdzakelijk bier en jenever) zou hij later wel opsturen. Die rekening bleek later vies tegen te vallen....”

”Ik viste met een hele aardappel.”

Peter van de Heuvel

Tot mijn zestiende jaar heb ik in Arnhem gewoond. Bij toeval reed ik een keer met mijn motor langs de Panoven en zag daar iemand met een grote aardappel vissen. Later ben ik een paar keer met een ervaren karpervisser mee geweest. Pas na een paar vissessies ving die een karper van zo’n veertig cm. Toen was ik verkocht. In het begin viste ik met alleen een grote hele aardappel. Wel gekookt en geschild natuurlijk! Veel later zag ik dat andere karpervissers met een stukje aardappel visten en met een lijn van tweeëntwintig honderdste mm. Bij een van mijn eerste sessies had ik net de werphengel met aardappel ingegooid tot hengel en al het water in werden getrokken. De hengel zonk vrijwel direct naar de bodem. Een medevisser heeft toen met een dregje de lijn opgevist. Zo kon ik de hengel weer boven water krijgen. De karper zat er nog aan. Die was zo’n drieënzestig cm.

Peter van de Heuvel met zijn teckel Sien, juni 2021. (Archief HSV De Breuly).

Toen we nog met levend aas mochten vissen, trok ik er regelmatig met Frans de Hair op uit en vingen we grote snoeken. Ik ontdekte echter dat je in de winter heel goed op karper kunt vissen. Af en toe ving ik heel grote vissen van twintig pond of meer. Ik ving in de winter beter dan in de zomer. Dus toen ben ik min of meer gestopt met snoekvissen. Mijn vispullen haalde ik vaak in Arnhem bij Hes van Zweeden. In Zevenaar kon je terecht bij Geurts (later Adema) in de Grietsestraat. Op ledenvergaderingen kwam ik niet zo vaak. Henk Gieling herinner ik me nog. Henk was een actief bestuurslid maar ook een strenge controleur. Ik vroeg een keer in een vergadering of we niet aan de gemeente konden vragen om ’s avonds een uurtje langer door te vissen. Dat vond Henk maar niks: ” ’s Nachts moet je slapen”, zei die, en daarmee was de kous af.

Ik kom graag aan de Breuly. Daar vis ik ook liever dan aan de Panoven, hoewel het met zomerse dagen wel heel druk is op de vissteigers met al die recreanten die ook op onze steigers gaan zitten. Als je dan de dagen ervoor een mooi voerplekje hebt gemaakt, is dat wel eens lastig. Met wat minder mooi weer zit je meestal een stuk rustiger. Dan zet ik mijn tentje op, liefst met de achterkant naar het looppad gericht zodat niet iedereen zo maar de visplek op kan lopen. Vaak maak ik een wandelingetje met de hond langs het water, om lekker te ontspannen.

”Die bever kwam mij zelfs aan de Panoven stille-tjes voorbij zwemmen”

Geert Schepers

Ik vis het liefst met mijn vismaten Ton Dijks en Willem van Dijk bij Rosorum of in de Panoven en geniet daar van de natuur. We vissen met de vaste stok en een werphengeltje ernaast met een boilie een aardappel of een piertje. Op rustige dagen ook wel aan de Breuly. Een aantal jaren geleden zat er een tijdje een bever in en bij de Breuly. Die moet vanuit het strangengebied de dijk zijn overgestoken. We hebben toen ook knaagsporen bij een aantal peppels onderaan de dijk gezien. Een paar vissteigers hebben we toen weer “terug gegeven” aan de natuur en er behalve snoeiwerk en bijhouden van de trapjes weinig onderhoud meer aan gepleegd. Op een gegeven moment zat ik in de Panoven te vissen op een heel rustige dag en kwam hij heel stille-tjes voorbij zwemmen. Ik hoorde later dat ie waarschijnlijk is doodgereden op de Breulylaan. Dat was jammer.

Willem van Dijk met brasem, 2018, Panoven. (Archief HSV De Breuly).

Geert Schepers, 2017, Panoven. (Archief HSV De Breuly).

" We kletsten over muziek en meisjes natuurlijk."

Frank Bours

Het was najaar 1974, 17 oktober om precies te zijn. Bas ter Bogt en ik zaten aan de meest westelijk vijver van de Panoven. Zeg maar met de neus naar Oud-Zevenaar. Tegenover ons zat Ton van Uum. Bas, Ton en ik. Wij kenden elkaar van de Panoven en we zaten ook op dezelfde school en bij elkaar in de klas. Vissen was onze passie. Zo werden we ook visvrienden. Bas zijn specialiteit was het vangen van zeelt. Met een mooie broodvlok, maar ook met een dikke worm net boven de bodem. Hoe hij het voor elkaar kreeg om steeds opnieuw alleen maar zeelt te vangen was mij een raadsel. Ik viste op dezelfde wijze bij hem in de buurt, maar ving louter brasem. Behalve die dag. We vingden niets. Ook geen zeelt. We draaiden en rookten ons sjekkie. Je was buiten en weg van huis en niemand kon ons wat doen. Een flink pak boterhammen om de honger te stillen en warme chocolademelk om het niet koud te krijgen. Ik weet nog dat mijn moeder in die tijd weleens de thermoskan kwam nabrengen als ik die was vergeten. We kletsten over muziek en meisjes natuurlijk. Af en toe riepen we naar Ton aan de overkant die weer graag paling ving. Toen gebeurde dat nog en soms kon hij dan een lekker maaltje mee naar huis nemen. De vangst werd niet zelden mee naar huis genomen en opgegeten. Het was een geweldige tijd en ik heb mede door de visserij een fantastische jeugd gehad. We hadden zo een groep vrienden die aan de waterkant met elkaar optrok. Daar hoorde ook Siebolt de Boer bij. Siebolt met zijn Teddy-jas. Lekker warm tegen de waterige kou en wind. Hij had met zijn Veltic-spinnertje de hele Panoven afgevist en zocht een plekje in het gras bij ons in de buurt. (*)

Enfin, Siebolt had ook nog niets gevangen en gedeelde smart was halve smart. "Siebolt, zou ik eens mogen werpen met jouw hengel", vroeg ik. Dat was geen probleem. Met de eerste worp waar ik de spinner precies achter een struik wilde werpen raakte ik vast op de bodem. Althans dat dacht ik... Ik trok aan de hengel en zag de lijn zigzaggend door het water gaan. Dat was natuurlijk heel apart. Na een tijdje trekken en sjoeren wist ik de vis boven water te krijgen. Het bleek een monstersnoek te zijn. Zo'n joekel hadden wij geen van allen ooit gezien en daar hadden wij dus ook nog geen ervaring mee. Ik had maar één schepnet. Daar paste Goliath niet in en daarmee hadden wij een probleem. Ton van de overkant kwam aanrennen met een extra schepnet. Eén voor de kop en één voor de staart. Ik kreeg vermoeide armen en heb de hengel overgegeven aan vriend Bas en samen hebben we de klus afge-

Bas ter Bogt Frank Bours Siebolt de Boer met snoek uit Panoven 17 oktober 1974. (Archief Frank Bours)

maakt. Steeds meer visvrienden verzamelden zich om het monster met eigen ogen te kunnen aanschouwen. Ton had een meetlat en we kwamen tot de conclusie dat de vis maar liefst 110 cm lang was. En het gewicht? 10 kilo.

Op mijn vraag hoe het verder met de snoek is afgelopen stuurde Frank mij het volgende antwoord.

Hoi Toon,

*De snoek is van de hand gedaan aan een Duitse visser die we de dag erna bij de Breuly troffen. We kregen er toen 50 Duitse Mark voor meen ik...die bonus hebben we gedeeld. De visser stond een maand later in een visblad. Hij had een snoek gevangen van 110 cm en 10 kilo. ....streek haha! Ik zal het nooit vergeten.
Groeten Frank*

* "Vissen met de spinner deed ik ook graag. Ik had dat van mijn broer Pieter geleerd. Met hem ging ik eind jaren zestig graag met een paar man naar de Bylandt. De bamboehengel in delen langs de fietsstang vastgebonden met schoenveters. Eerst zochten we thuis met de greep regenwormen die dan meegingen als aas. We noemden ze ook wel "pieren". Ik was amper tien jaar en had een kleine fiets en kon mijn broer met moeite bijhouden. Bij de brug over de Oude Rijn bij Herwen kreeg ik wel een duwtje in de rug. We hadden één hengel. Die ging met een pier aan de haak in de steun. Wij tuurden samen gespannen naar de dobber. Toen deze uiteindelijk onder ging, had ik de eer om de hengel op te halen. Ik ving mijn eerste vis. Het was een paling. Ik had daar nog geen ervaring mee en snapte maar

niet dat deze zich niet liet vastgrijpen. De vis gleed mij tussen de vingers door en wist van geen ophouden. Van mijn broer kreeg ik een oude lap. Daarmee ging het beter. De werphengel kwam jaren later, want we hadden in die tijd niet veel geld uit te geven. Pieter leerde mij hoe je moest inwerpen. Daarna de spinner langzaam door het water trekken. Voelen aan het trillen van de hengel dat de spinner draait. Zorg dat de hengel een kleine hoek maakt met de lijn zodat de hengel de eerste klap van de aanbeet op kon vangen. Mijn eerste baarsjes ving ik op deze wijze. De snoeken kwamen later. Die spinnertjes kochten wij overigens bij "Rode Spaan" aan de Markt in Zevenaar. Spaan is er al lang niet meer maar de winkel heeft nog lang de felrode gevel gehouden. Je kocht daar visspulletjes. Dobbers voor een dubbeltje en haakjes voor een cent! Ik zie meneer en mevrouw Spaan nog zo voor mij."

Snoek van 1,10 meter

ZEVENAAR — In Panoven" ving Frank Bours uit Zevenaar dezer dagen de vangst van zijn leven. Hij kreeg beet en na een gevecht van ruim 3 kwartier, waarbij hij dapper werd bijgestaan door zijn vriend Bas ter Bogt, slaagden beide 14-jarige knapen erin een snoek van 110 cm op het droge te brengen met een gewicht van ruim 10 kilo. Om deze snoek op het droge te krijgen moest Bas ter Bogt zelfs het koude water in, want met het schepnet was er geen beginnen aan. Ondanks fel verzet van de snoek en enkele beten, die men kreeg, werd het karwei door de 2-jeugdige knapen echter goed volbracht.

↓ De Gelderlander, 17 oktober 1974.

↳ Vermoedelijk Liemers Lantaren. (Archief Frank Bours).

Volgens de krant hebben de jongens een heroïsch gevecht gevoerd met die monstersnoek. Bas is zelfs te water gegaan in een lijf aan lijf gevecht, waarbij de snoek flink van zich afbeet.

Twee kampioensvissers vechten met snoek

De eerste vakantiedag was een mooie gesen, dacht Frank Bours (Schimmelpenninckstraat) trok naar de Visvijver bij de steenfabriek van Kruitwagen. Daar waren meer vissers die dag. Op een gegeven moment voelde hij dat er stevig werd getrokken aan zijn 0,22 nylonlijn. Het bleek een vervaarlijke vis te zijn want hij ging zelf bijna te water. Met alle opgedane listen en ervaring werd de vis langzaam maar zeker naar de kant gehaald, waarbij hij assistentie kreeg van zijn vriend Bas ter Bogt (Alb. Verweijstraat). Zij lieten de vis telkens een beetje „fietsen” en vochten even hard als de vis aan de haak.

Het gevecht duurde drie kwartier en toen de vis tenslotte te zien was bleek wel dat die te groot was voor het schepnet.

Daarom stapte Bas maar in het water en hielp met de hand de vis op het droge te brengen. Het bleek een monster van een snoek van 110 cm lang en een gewicht van 10 kilo. Het werd DE vangst van hun leven. Wel werden ze nog gebeten en het duurde enige tijd eer de vis zover was dat hij vervoerd kon worden.

Het was een geweldig mooie vis, prachtig getekend en met zachte rose tinten. Foto Bouchier heeft de vis op de gevoelige plaat vastgelegd in al zijn kalme waardigheid. (de vis, bedoelen we)

De beide knapen, 14 jaar jong,, hebben 'n spannend avontuur beleefd en weten nu wat het betekent een zo zware vis uit het water te halen. Wel ons compliment voor de prestatie.

”Deze kar is vroeger door mijn opa gemaakt.”

Interview met Rik Helming. (16 jaar)

Je was ook jeugdlid bij HSV De Breuly en hebt met de jeugdviswedstrijden meegedaan. Hoe vaak ben je kampioen geworden?

Ik heb in totaal drie keer meegedaan met de jeugd-wedstrijden van HSV de Breuly waarvan ik de laatste twee keer (jeugd) kampioen ben geworden.

Welke manier van vissen vind je het leukst en waarom?

Eerder viste ik vooral fanatiek met de vaste stok op karpers en witvis. Afgelopen jaar ben ik erachter gekomen dat mijn interesse vooral bij het statisch karpervissen ligt. Dit is de visserij die ik momenteel eigenlijk alleen maar uitoefen.

Heb je wel eens bijzondere vangsten gedaan?

Ik woon in Didam. Vlak bij ons huis ligt een klein wiertje waar een mooi aantal koikarpers zwemt. Deze vissen zijn mooi gekleurd! Ik weet ondertussen door er meerdere keren gevist te hebben wat de manier is om deze parels te kunnen vangen. Dus echt moeilijk is het er niet meer.

Hoe vaak ga je vissen?

Ik vis het liefst elke dag. Dat kan natuurlijk niet, want de school is ook erg belangrijk. Gemiddeld vis ik één keer per week. Dit is in het najaar / in de winter meestal minder vaak omdat het dan kouder is.

Op welke tijdstippen van de dag ga je het liefste vissen?

Ik vis het liefst 's ochtends vroeg of 's avonds, omdat ik van mening ben dat de beste momenten zijn om je rig in het water te hebben liggen. Vanaf 2021 mag ik nachtvissen wat ik erg leuk vind!

In welke jaargetijden ga je vissen?

Ik vis in principe het hele jaar. Warm of koud, het maakt me niks uit. De vangsten zijn bij kouder weer minder, maar het gaat me niet om de vangsten.

Je hebt een mooie kar die aan je fiets kan. Heb je die zelf gemaakt?

Deze kar is vroeger door mijn opa gemaakt. Hij gebruikte die voor zijn bijbaantje als krantbezorger. Toen ik begon met vissen heb ik hem gekregen.

Wat neem je allemaal mee als je gaat vissen?

Ik heb meestal veel spullen mee. Ik heb een grote tas

waarin ik alle spullen heb zitten. Dit vind ik makkelijk zodat ik altijd alles bij me heb mocht ik iets nodig hebben.

Ga je altijd alleen vissen of vind je het leuker om met iemand samen te gaan?

Meestal vis ik alleen, omdat dit rustig is en ik dan gewoon mijn eigen ding kan doen en ook niet afhankelijk ben van anderen.

Rik Helming, 2020. (Archief HSV De Breuly)

Hoe ga je om met de vissen die je gevangen hebt?

Ik maak gebruik van een grote dikke onthaakmat en een groot schepnet zodat de vissen niet beschadigd kunnen raken. Ik maak soms ook gebruik van Korda Carp Care. Dit kun je op de wondjes van de vis doen zodat de wondjes beter helen.

Ik zie dat je vaak bij andere vissers gaat kijken of een praatje maken. Kun je daar iets over vertellen?

Ik kijk regelmatig bij anderen inderdaad. Dit omdat ik nog geen pro ben en graag dingen wil leren van anderen. Het is meestal gezellig om ff een praatje te maken.

Je zit nu op een middelbare school. Heb je al enig idee in welke richting je later wil gaan werken?

Ik weet nog niet precies wat ik wil gaan doen. Mijn eerste voorkeur gaat uit naar de sportvisacademie in Zwolle. Ik wil iets met water in de natuur gaan doen maar ik weet nog geen specifiek iets.

Als je aan het vissen bent, ben je dan veel met je mobieltje bezig?

Ik ben veel op social media actief. Bij het vissen gebruik ik mijn mobiel vooral om mooie foto's van het vissen en van de natuur te maken. Dit vind ik ook erg leuk om te doen.

Welke taken vind je belangrijk voor een visclub? Zou je als vrijwilliger af en toe een keer willen helpen met bijv. snoeiwerk of andere klussen aan het water?

Ik vind het belangrijk dat een visclub meerdere wateren heeft met een goed visbestand zodat iedereen een visje kan vangen. Wat betreft de vrijwilligers werkzaamheden, dit wil ik wel doen. Ik vind het zelf net als anderen fijn om lekker te kunnen vissen. Dit gun ik andere vissers ook.

“Bamboehengels waren favoriet.”

Interview met Ton Dijks

Een tijdje geleden kwam bij mij de vraag op wie er nu eigenlijk ons oudste lid is. Nestor van onze club is Ton Dijks.

Ton, je bent als 86-jarige momenteel het oudste lid van HSV De Breuly. De oprichting van HSV De Breuly was op 17 januari 1951. Wat weet jij er nog van?

Vanaf het begin ben ik lid van de HSV De Breuly, alleen heb ik twee jaren in verband met militaire dienst niet betaald. In de jaren 40/50, ook tijdens mijn middelbare schooltijd werd er al in Breuly gevist. Alles weten doe ik niet meer maar de heren Grotendorst, Bezemer, Jan Boerboom, Kees Hoeben, Ben Polman, Herman Deenen, gebr. Van Heeckeren, Teun de Hair, Ap Sluiter, Dish Overgoor, Jan Jansen, en anderen waren actieve leden en bestuurders. Ik meen me te herinneren dat je in de jaren vijftig een jaarvergunning bij de heer Bezemer kon aanschaffen. Of dat via de gemeente ging, weet ik niet meer precies. Ook is mij niet bekend wie er in 1951 precies bij de oprichting betrokken waren. Misschien is daar nog iets van te vinden in het gemeentearchief.

In welk water werd er gevist?

Vissen was alleen toegestaan in de Breuly. De Panoven was een verboden terrein dat streng werd bewaakt door Kruitwagen sr.. In het begin werden er nog geen molens gebruikt. Alleen de bekende bamboehengels waren favoriet. Van alles werd er gevangen: witvis, karper, snoek en zeer dikke palingen. In het begin werden er wel eens een paar vlonders van oude vaten en planken gemaakt. Later timmerden we hele steigers van Turmac-planken. In de kisten van dat hout werd in die tijd de tabak aangevoerd. De steigers hielden het meestal maar een jaar of vijf goed uit. Het hout was gratis en veel leden waren in die tijd bereid om een handje te helpen.

Waren er veel leden die nog wel eens een visje meenamen om op te eten.

Geen idee. Ik nam zelf nooit vis mee naar huis.

In de jaren 60 werden de eerste karpers in de Breuly gepoot. Hoe ging dat in zijn werk?

Een zending heb ik meegemaakt. De karpers werden in grote bakken geschept en daarna aan de badzijde van de Breuly vrijgelaten. Er werd door ons hoofdzakelijk gevist met wormen. Wat andere geheime wapens in die tijd waren is mij niet bekend.

Je hebt ook actief aan wedstrijden meegedaan. Kun je daar wat over vertellen?

Met Toon, Ap en Dish heb ik jaren aan korpsvissen meegedaan. Vaak was dat ook nog succesvol. Er werd geloot wanneer er kleine prijzen waren gewonnen. Ap won in de zestiger jaren een auto bij een grote wedstrijd in Deventer. Hier waren genummerde karpers uitgezet en nr.1326 van Ab werd na loting als winnaar uitgeroepen. Dat werd later wel een prachtig feestje. Mijn buurman uit Gorsel ving een paling van 82 cm. Die heb ik geholpen met scheppen. Ik ving zelf een getagde karper en kreeg daar ook een prijsje voor.

Je gooit tegenwoordig nog regelmatig een hengeltje uit. Waarom doe je dat graag?

Regelmatig ga ik samen met enkele collega's vissen op verschillende plaatsen. Doesburg, Laag Keppel en de Zevenaarse wateren. Wij vissen met twee hengels; een op karper en een handhengel met verschillende bekende aassoorten.

Veel mensen gaan vissen als vrije tijdsbesteding. Wat zou je tegen de nieuwkomers willen zeggen?

Vissen is een mooie sport. Gedraag je fatsoenlijk en controleer van te voren wat er is toegestaan.

Waar zou onze vereniging HSV De Breuly vooral aandacht aan moeten besteden?

Zorg dat de vissteigers goed zijn onderhouden en goed toegankelijk zijn. Aandachtspunt zijn de trapjes bij de steile dijk aan de Breuly. Die moeten ieder jaar vrijgehouden worden van begroeiing.

Ton Dijks, 2020. (Archief HSV De Breuly).

"Oude spijkers."

Ton van Uum, voorzitter (1987-heden)

Na het overlijden van één van zijn beste visvrienden, Rob Sanders, heeft Ton zich voorgenomen om de HSV De Breuly bestuurlijk in goed vaarwater te blijven loodsen.

"Het bestuur heeft altijd veel aandacht geschonken aan onze vrijwilligers. Weliswaar hebben we niet meer zoveel verschillende commissies als vroeger, maar er is nog steeds een flinke groep leden die actief is voor de jeugd, het onderhoud en snoeiwerk bij de verschillende wateren, verenigingscontroles en sinds kort het project "Samen Vissen". Vergeleken met de beginjaren van de vereniging hebben we geen jaarlijkse grote feesten, maar wel een vrijwilligersdag. Die hebben we een aantal jaren gehouden in Pannerden bij de forellenvijver.

Ton van Uum op de vrijwilligersdag bij de forellenvijver te Pannerden, 2017. (Archief HSV De Breuly).

In 2019 zijn we voor het eerst uitgeweken naar de Panoven voor een visactiviteit en de locatie van de Sterrenwacht voor een gezellig samenzijn met een buffet. Helaas kon dit in 2020 door de coronacrisis nog niet worden herhaald."

De grote animatoren voor de vrijwilligersdag waren in die tijd onze penningmeester Reint Reinders en secretaris Theo Brandts. Zij zorgden op die dagen altijd voor de drankjes en de lekkere hapjes. Die kwamen de vrouw en/of dochter van Reint dan zo halverwege het evenement even brengen. Zo lang zijn gezondheid het toeliet bleef hij met zijn scooter langs komen. Reint heeft meer dan 27 jaar als penningmeester leiding gegeven aan HSV De Breuly en de vereniging uitstekend financieel en beleidsmatig geleid. Helaas overleed

Reint in 2016 na een slopende ziekte veel te jong op 61-jarige leeftijd.

Reint Reinders op de vrijwilligersdag bij de forellenvijver te Pannerden. (Archief Familie Reinders).

Ton heeft weinig op papier bewaard en moet dus vanuit zijn herinneringen spreken. "Behalve de viswedstrijden was er jaarlijks een feest of een bingo voor de leden. Ap Sluiter was in de jaren zestig en zeventig de grote regelaar. Op een aantal zaterdagen werd een flinke lading palen en kistenhout bij Breuly neergelegd. Het hout was afkomstig van de Turmac waar het verpakkingsmateriaal van grote kisten tabak was geweest. Alle oude spijkers werden uit het hout gehaald, recht getikt en hergebruikt. Ap nam het voortouw en stond met het waadpak tot borsthoogte in de Breuly om met een enorme voorhamer twee rijen palen langs de oevers in de modder te slaan. Een flinke ploeg vrijwilligers toog vervolgens aan het werk om met de planken en spijkers de steigers in elkaar te timmeren. De palen werden net als de planken in de carboleum gezet. Over het milieu werd destijds iets minder goed nagedacht. Toch viel dat wel mee, want de carboleum trok geweldig goed in dat droge hout. Zo maakten we lange steigers langs de oevers bij het weiland van Lemm en kortere langs de dijk. In mijn beleving hielden die het wel een jaar of tien. Het was natuurlijk maar simpel vuren of grenen hout. Maar het kostte

de vereniging niets en we hadden er veel plezier van. De steigers waren alleen smal en niet zo stevig, dus als je wilde gaan vissen en er zat al iemand op de steiger, dan moest je achter die persoon langs lopen en dat gaf nog al eens problemen. Door al dat schudden joeg je immers de karpers weg. Dat de steigers nogal smal waren ondervond ons lid Erik Derksen die een keer met stoel en al achterover het water in donderde.

Grondwerkverzet Peters aan het werk voor het onderhoud aan de vissteigers Breuly, 2019. (Foto: Toon Janssen).

Groepje knobbelzwanen Breuly, maart 2017. (Archief HSV De Breuly).

“Vandaag wordt alleen Grolsch gedronken!”

Soms werd er een bus gehuurd en ging het vanuit de parkeerplaats van zaal Staring het ene jaar de Noordzee op waarna iedereen met een emmer vol makreel thuiskwam en het andere jaar richting Kornwerderzand, de Waddenzee op om thuis te komen met een paar armzalige platvisjes.

Ook het bekende Zevenaarse raadslid en mede-eigenaar van de Grolsch, Piet de Groen, was actief lid en sponsor. De bierwagen van Grolsch reed voor de bus uit. Als Piet meeding de Noordzee op, werd er op het schip niet het daar gebruikelijke Heineken of Amstel gedronken, maar Grolsch. Piet stevende op de schipper af, trok zijn portemonnee en sprak de legendarische woorden: “Vandaag wordt alleen Grolsch gedronken.” Vervolgens rekende hij persoonlijk contant met de schipper af en werden de kratten met de bekende beugelflessen op het schip geladen.

Piet de Groen. (Collectie Liemers Museum).

In 1976 en 1979 werden de oevers van de Panoven en Breuly grootschalig aangepakt gesteund door subsidies van het rijk en hengelsportfederatie de Veluwezoom. Daarvoor werden prachtige steigers van azobehout en vlechtmatten gebruikt. Er kwamen twee mindervalidensteigers aan de Breuly en één aan de Panoven. Gedeelten van die steigers staan er anno 2021 na bijna vijftig jaar nog steeds al dan niet gerepareerd of wat aangepast. Na 2000 hebben we vanwege toenemend vandalisme moeten besluiten om onze steigers enigszins hufterproof te maken, dus van beton. Toch hebben die steigers ook zo om de vijf jaar onderhoud nodig. Door het kabbelende water van de Breuly spoelt op den duur ook de grond onder het beton weg, dus dat moet zo af en toe worden aangevuld.”

“Zijn passie was 100% vissen op welke manier dan ook.”

Henk Barthen (13 juni 1944 - 20 mei 2009)

Veel vissers in de omgeving van Zevenaar zullen zich Henk Barthen herinneren. Behalve dat hij veel aan het water was bij de uitoefening van zijn geliefde hobby verrichtte Henk als commissaris en secretaris veel werkzaamheden voor de vereniging. In al zijn bescheidenheid deed hij dat vooral achter de schermen.

De club maakte graag gebruik van zijn administratieve en communicatieve vaardigheden bijvoorbeeld bij de verstrekking van de VISpassen. Minder bekend is dat hij zich in de jaren negentig enorm verdiept en ingezet heeft in het opstellen van de pachtcontracten en visrechten in relatie tot het waterschap en de gemeente. Moeilijke materie waarvoor juridische kennis nodig is, maar Henk beet zich daar in vast. Wij plukken daar nu nog steeds de vruchten van. Ik heb zijn dochters benaderd met de vraag of ze iets kunnen vertellen over Henk en het vissen:

“Wij weten van onze vader toen hij nog gezond was een heel breed sociaal leven had. Of het nu actief vissen was aan de Breuly of aan de oude Rijn in Aerdt met zijn roeiboort, zijn passie was 100% vissen op welke manier dan ook. Thuis heeft er dan ook meer dan veertig jaar een grote aquarium gestaan. Wij konden ons vooral in de jongere jaren geen weekend herinneren dat hij niet ging vissen. Daarom is het voor ons ook niet zo gek dat hij met plezier bij de hengelsportvereniging en de aquariumvereniging Ichthus een bestuurdersfunctie heeft bekleed.

Zelfs toen hij slechter te pas werd en hij niet meer kon vissen, bleef hij toch de vereniging trouw. Hij maakte de vergunningen. Deze schreef hij samen met anderen een aantal keren per jaar uit bij zalencentrum Staring. Wij als zijn kinderen wisten hoe belangrijk het vissen voor hem was. Toen wij jong waren zijn we regelma-

tig mee geweest. Wat zou hij trots zijn geweest als hij zou weten dat zijn kleinzoons zijn passie hebben overgenomen. Helaas heeft hij dit niet meer kunnen meemaken. Wij als dochters vinden het geweldig dat jullie al zeventig jaar bestaan en hopen ook dat jullie de liefde en passie over mogen dragen van generatie op generatie.”

Groet Yvette, Petra en Marlon Barthen.

De Breuly

Aan de oever van het rimpelloze water
Vertellen eenden ons met hun gesnater
Over het mooiste plekje aan de dijk
Mensenlief wat zijn we rijk
Voor dit mooie stukje natuur
Gaan we met z'n allen door het vuur
Het is geen plek om economisch te exploiteren
Dit wonderschone stukje Ooy dat moet je eren
En bewaren voor het nageslacht
Dat is wat de jeugd van ons verwacht
Dit paradijslijk stukje aarde
Heeft voor ons enorme waarde
Het is met goud niet te betalen
Ook niet door natuur vandalen
Wij zullen vechten voor dit stukje paradijs
Wij geven dit niet zomaar prijs
Wij willen zwemmen en vissen in de plas
Natuur genieten en leren met de hele klas
Sterren kijken met de Sterrenwacht
In een echte donkere nacht
Of zo maar wandelen langs de kant
Met je kindje aan de hand
's Avonds als de Ooyse kikker kwaakt
En 's morgens als de karekiet ontwaakt
De Breuly oever is en blijft een groot genot
Dat maakt geen zinnig mens kapot

Joop Bolder, september 2014

→ Panoven. (Foto: Leen den Besten).

9 Natuurbeheer

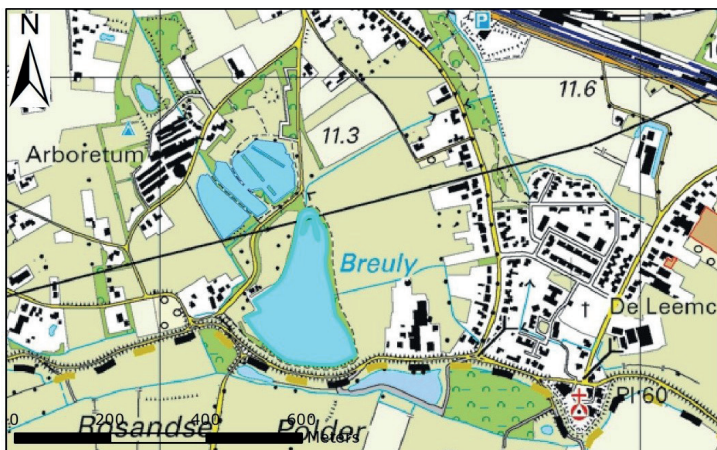
Recreatieplas De Breuly

De Breuly is erfgoedkapitaal. Daar moeten we zorgvuldig mee omgaan. Delen uit de volgende beschrijving zijn met toestemming overgenomen uit: *Advies Visstandbeheer & Inrichting De Breuly te Oud-Zevenaar 2014*.

De Hengel Sport Vereniging (HSV) De Breuly heeft Sportvisserij Nederland verzocht een advies te geven over de visstand in de Breuly. Om de noodzaak en de mogelijkheden voor een visserijkundig onderzoek vast te stellen, werd op 17 september 2014 een milieu-inventarisatie uitgevoerd door Sportvisserij Nederland

↑ Satellietbeeld De Breuly. (Google Maps).
↓ Panoven/Breuly. (Archief HSV De Breuly).

De Breuly is ontstaan uit een dijkdoorbraak van de Rijn, toentertijd nog de Oude Rijn. In 2007 stemde de gemeenteraad van Zevenaar in met een plan om het gebied rond de Breuly en Panoven te herontwikkelen tot een verblijfslocatie met een natuurlijke inrichting. Het gebied is erg populair bij wandelaars en sportvissers. Inmiddels is het grootste deel van het plan gerealiseerd. Diverse wandelpaden zijn aangelegd.

Gebiedsbeschrijving

De Breuly ligt binnendijks van de Rijndijk (Ooysedijk). Het wateroppervlak is 3,6 hectare. De omtrek is 1030 meter. De Breuly heeft een zwemgedeelte en een ligweide. Om de Breuly loopt een wandelpad. De hengelsportvereniging heeft met andere partijen meegelopen aan het planten van een meidoornhaag bij dit wandelpad. De vereniging is aan de Breuly ook actief tijdens de landelijke opschoondagen, snoeiwerkzaamheden en het onderhoud aan de vissteigers en natuurlijke visplekken. Naast het zwemgedeelte is er een steiger met afmeerplaats voor 10 roeiboten voor een aantal bootleden en een verenigingsboot. De verenigingsboot wordt gebruikt voor werkzaamheden op het water en langs de oevers. Langs de dijk en de oostoever is op regelmatige afstand een twintigtal visplaatsen en steigers gemaakt. Vanuit de oevers van het zwembad en de speelweide mag niet worden gevist. Dit is het deel waar veel gele plomp groeit.

	oppervlak	6 meter	11 meter
EGV	430	450	570
Temp in °C	19,8	19,1	11,7
pH	7,5	7,0	6,7
O2 in mg/l	9,8	5,8	2,1
Geur	neutraal	neutraal	iets H2S

Waterkwaliteit Breuly

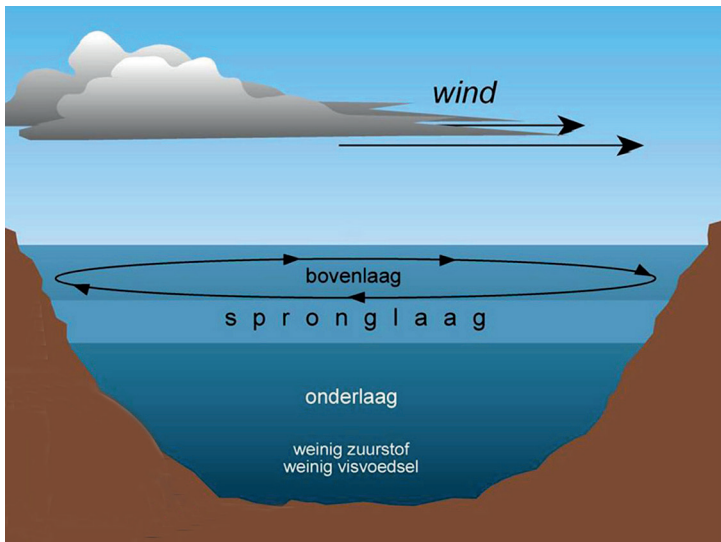
Tijdens de milieu-inventarisatie zijn enkele gegevens over de waterkwaliteit gemeten. Het water was kraakhelder en had een zichtdiepte van meer dan vier meter. De metingen zijn gedaan aan het wateroppervlak, op zes meter en op elf meter diepte. De EGV (Elektrisch Geleidings Vermogen) is een maatstaf voor de hoeveelheid opgeloste zouten in het water. Het EGV wordt uitgedrukt in $\mu\text{S}/\text{cm}$ (micro Siemens per centimeter). De EGV waarde neemt na zes meter waterdiepte toe.

De watertemperatuur neemt na zes meter waterdiepte duidelijk af. De pH (maat voor de zuurgraad) neemt ook af. Het gehalte aan zuurstof in het water neemt af tot een waarde die kritisch is voor vissen. Het water op grote diepte heeft ook een lichte geur van rotte eieren. Dit wordt veroorzaakt door de afbraak van organisch materiaal bij zuurstofloze of zuurstofarme omstandigheden te vergelijken met moerasgas). Alle gemeten waarden duiden erop dat onder de zes meter een spronglaag aanwezig is. Voor een diep water als de Breuly is dat niet bijzonder.

↑↑↑ en ↑↑ Foto's: Jan van der Schilden. ↑ en ↓ Foto's: Leen den Besten.

Archief Sportvisserij Nederland

Oorzaken, gevolgen en consequenties van de spronglaag

In de lente en zomer warmt het water geleidelijk aan op. Zo gauw de watertemperatuur in het voorjaar boven de dertien graden komt wordt de vis wat actiever en zijn de vangstkansen groter.

De opwarming van het water vindt vooral in de bovenste laag plaats. Koud water is zwaarder dan warm water. Er vormt zich in de zomer een warme bovenlaag die op de koude onderlaag "drijft". In de bovenste laag neemt het zuurstofgehalte toe door de zuurstofproductie van algen onder invloed van zonlicht. In de onderlaag daarentegen neemt het zuurstofgehalte in de zomermaanden juist af. Dat komt omdat het zonlicht de onderlaag niet kan bereiken. Hier vindt afbraak van algen en ander plantenmateriaal plaats waarbij zuurstof gebruikt wordt en waterstofsulfide (H_2S) vrijkomt. Dit geeft een geur van rotte eieren. Karpervis-sers zullen die geur herkennen als ze met hun boilie per ongeluk in de onderlaag vissen. De vangstkansen zijn op die diepte beduidend minder.

Tussen de warme bovenlaag en de koude onderlaag ligt een dunne overgangslaag die spronglaag wordt genoemd. De spronglaag wordt door duikers soms herkend als een melkwitte laag. In de zomer kan die laag wekenlang erg stabiel zijn. Aan het eind van de zomer is het zuurstofgehalte in de onderlaag sterk afgenomen.

Spronglaag. (Archief Carpfeeling).

Najaarsomkering

Het fenomeen spronglaag is echt een zomerse aangelegenheid. In de herfst kunnen door najaarsstormen de waterlagen met elkaar vermengd worden. Als er veel slecht water is, kan dat voor de waterkwaliteit van de gehele plas gevolgen hebben.

Soms vindt er dan in september of oktober een vissterfte plaats. Dit kan na een paar weken herstellen. Vervolgens is het zeer goed mogelijk dat het water op wat grotere diepte in de winter weer wat zuurstofrijker is geworden. Je hebt daarom in de winter ook op grotere diepte betere vangstkansen.

De Breuly met aanlegsteiger, strandje, ligweide en sterrenwacht.
(Foto: Leen den Besten).

Waterplanten

De oevers van de Breuly zijn begroeid met riet, lisdodden en kruiden (oevervegetatie). Ook inhangende takken komen regelmatig voor. Onder water zorgen deze voor algengroei. Een deel van de westoever is strand. Aan de noordzijde is het ondiepe deel begroeid met gele plomp. De gele plomp wortelt tot circa 1,5 meter. Aan de noordzijde is een smal eilandje aanwezig. Het smalle deel aan de rechterkant is circa 1 tot 1,5 meter diep. Deze sloot heeft aan beide zijden een open verbinding met de Breuly en wordt in het voorjaar door veel vissoorten als paaiplaats gebruikt. Aan het einde daarvan aan de oever staan flinke bomen die om de vijf jaar gesnoeid worden omdat er hoogspanningskabels over heen lopen.

Het snoeiwerk aan de knotwilgen rond de Breuly wordt gedaan door natuurorganisaties en gemeente in samenwerking met de scholen.

In de Breuly komen ook ondergedoken waterplanten voor. Langs de zuid en oostoever kan gesteld worden dat er een strook van tien tot twintig meter begroeid is. De soorten die zijn aangetroffen zijn waterpest en glanzig fonteinkruid. Het fonteinkruid wortelt tot circa 5 meter diepte. Aan het oppervlak en bij het zwembad werd in 2014 ook regelmatig flab (draadalg) waargenomen. In 2021 is dit inmiddels flink afgenomen. Het bedekkingspercentage waterplanten wordt in de Breuly geschat op circa 15%.

↗ ↗ *Rietkraag Breuly.* (Foto: Jan van der Schilden).

↗ *Overhangende takken en gele plomp.*

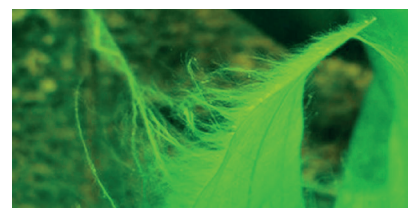
(Foto: Jan van der Schilden).

→ *Oevervegetatie eiland Breuly.* (Foto: Jan van der Schilden).

↘ *Waterpest.* (Archief Soortenregister).

↘ *Draadalg.* (Foto: Aquaform).

↓ *Fonteinkruid* (Foto: Wilde planten.nl).

Inrichting

De Breuly is redelijk goed ingericht voor vis. Er is een brede rietkraag aanwezig en op het noordelijke ondiepe deel groeit veel gele plomp. Dit is gunstig ter compensatie van het verder vrij diepe water. Rond de ondergedoken vegetatie is veel vis gezien. Er zijn veel inhangende takken en bomen langs alle oevers. Dit geeft de vis redelijk veel dekking.

Aan de noordzijde is een ondiepe sloot (max. 1,5 m diep). Door de hoge bomen is er weinig lichtval in het water. Als het mogelijk is, zouden enkele hoge bomen verwijderd mogen worden om de lichtinval te vergroten. Een deel van de takken kan in de inham geplaatst worden als beschutting voor vis. Zo krijgt deze inham meer waarde voor vis.

De afgelopen jaren heeft de vereniging enkele kleine bomen langs de oever afgezaagd en bewust in de "sloot" laten vallen, zodat de vis goede schuil- en paaigelegheid krijgt. In de paaisloot mag bovendien toch niet worden gevist.

Structure scan en dieptekaart

Tijdens het onderzoek werd een *Structure Scan* uitgevoerd. Met deze techniek wordt met een *transducer* de structuren onder water in kaart gebracht, zoals bomen, takken, oliedrums, etc. Ook vis wordt in kaart gebracht. Tijdens de opnames in de Breuly werden hele scholen vis op meerdere dieptes aangetroffen.

Visstand

Van oorsprong vinden we in de Breuly blankvoorn, een klein bestand aan rietvoorn, zeelt, brasem, paling, baars en snoek. In 1966 werden er voor het eerst karpers uitgezet (zie hoofdstuk 2). Ook na 1966 zijn er af en toe visuitzettingen geweest. Bij de laatste uitzetting is zeelt, voorn en karper uitgezet. Ook zijn er af en toe graskarpers uitgezet om overtollige plantengroei wat tegen te gaan. Doordat de aalscholverpopulatie in Nederland sterk gegroeid is en deze vogel in Nederland niet bejaagd wordt, heeft het niet zo veel zin om kleinere vissoorten in de Breuly uit te zetten. Er zijn dagelijks wel enkele aalscholvers aan te treffen bij de Breuly en de Panoven. Soms jagen ze daar zelfs in groepen van meer dan tien vogels tegelijk die daarbij samenwerken door gezamenlijk de vis op te jagen en in te sluiten. De aalscholver is een oogjager en kan tot grote diepte in het heldere water van de Breuly ongestoord zijn gang gaan. Daarom is het van groot belang dat we zorgen voor voldoende schuil- en paaigelegheid.

De Breuly wordt ingedeeld op basis van de waterplantenbedekking (15%) en de hoge zichtdiepte (> 4 meter) als een baars-blankvoorn viswatertype. De draagkracht wordt geschat op circa 250 – 300 kilo vis per hectare.

Het bestuur peilt jaarlijks onder de leden de ervaringen over de visstand. Als daar aanleiding voor is vindt een visuitzetting plaats.

Bereikbaarheid

De echte visser vindt altijd wel een manier om de waterkant te bereiken. Er is een flink aanbod aan vissteigers en natuurlijke visplekken. Het pad wordt door de gemeente redelijk onderhouden en is ook met de rolstoel of scootmobiel voor minder valide en oudere leden redelijk berijdbaar. Bij de steile dijk zijn trappen aangelegd om de steigers goed bereikbaar te houden.

Nachtvissen

Voor de Panoven en Breuly worden jaarlijks 100 nachtvergunningen verstrekt. Het nachtvisseren en daarbij overnachten in een klein nachtverblijf vormt een speciale beleving in de natuur. Door de visclub is een aantal grote steigers aangelegd waarop een nachtverblijf geplaatst kan worden.

Henk de Jong en Rody Baltus bij hun nachtverblijf aan de Breuly.
(Archief De Gelderlander).

Visstandbeheer

In het kader van visstandbeheer is het uitzetten van vissen een mogelijkheid. Omdat karpers zich in Nederland niet erg succesvol voortplantt komt deze vissoort in aanmerking voor uitzet. *Toch kunnen karpers zich in Nederland onder bepaalde omstandigheden voortplanten getuige de foto hieronder.

Om de waterplantengroei te beperken worden soms graskarpers uitgezet. De graskarpers eet bijvoorbeeld draadalg en waterpest.

Zeelt en ruisvoorn zijn de van nature oorspronkelijke soorten die altijd in de Breuly zijn voorgekomen. Deze plantenminnende soorten kunnen ook in lage dichtheden worden uitgezet.

Jonge spiegelkarpers gevangen door Rik Helming ergens in een dode arm van de IJssel. (Archief HSV De Breuly).

Visuitzettingen

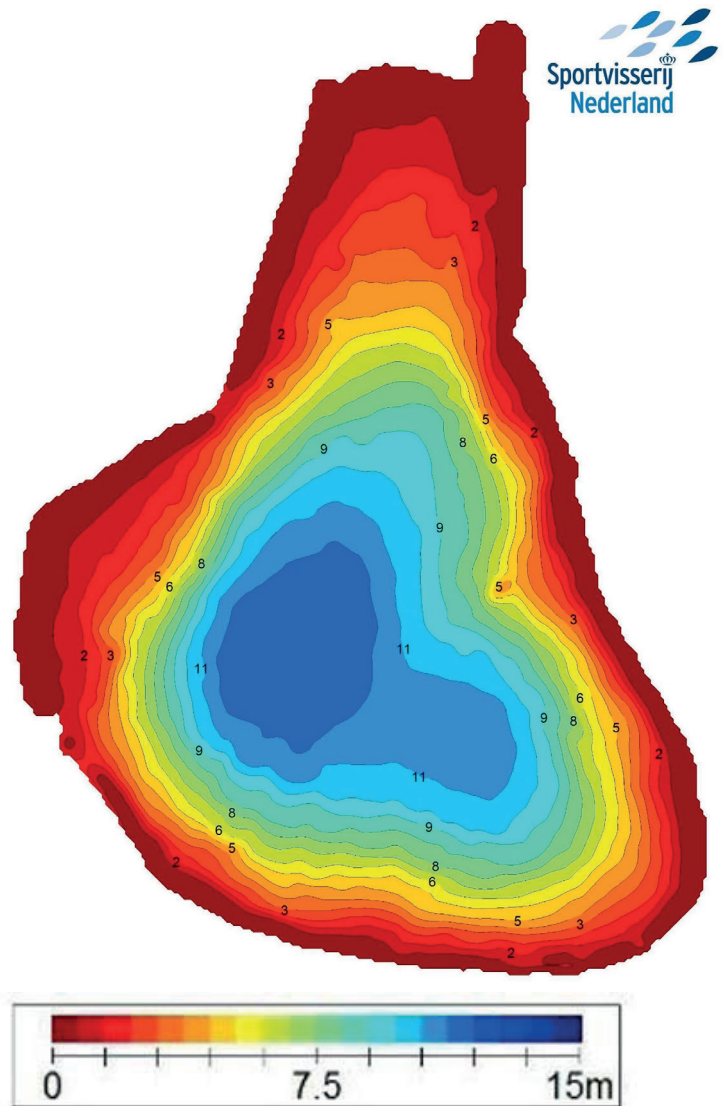
We zijn uiterst terughoudend bij uitzettingen in verband met het verspreiden van ziektes onder ons visbestand. We doen dit alleen als dit ook echt noodzakelijk is en bij voorkeur na een vismeting.

Anno 2021 is er geen aanleiding om karpers uit te zetten. Er worden door de leden voldoende karpers gevangen, zowel qua soort als qua grootte en gewicht. Verder zien de gevangen vissen er gezond uit.

Karpervissers gaan bovendien zeer zorgvuldig met de vis om, zowel bij het voeren, het drillen en het terugzetten.

Ryan van Ginkel met spiegelkarpers.

Dieptekaart Breuly. Diepste punt is 12,5 meter.

Onderwaterspektakel

In 2017 werd er door duikers van duikvereniging "Happy Bubbles" uit Arnhem op diverse plekken in de Breuly gedoken om hun ervaringen te horen. De bevindingen van de duikgroep waren dat men in de bovenste laag redelijk zicht had, maar dat het water op een meter of vier diepte al vrij snel troebel werd en niet erg geschikt om te duiken. Er werden weinig visen gezien, behalve enkele grote snoeken en karpers. In april 2021 heeft Willy Berentsen uit Zevenaar een proefduik gemaakt om de geschiktheid van het water voor het duiken met een groep opnieuw te testen. Opnieuw bleek dat de Breuly niet erg geschikt is voor recreatief duiken. Wel waren we blij dat er nogmaals wat troep uit het water werd verwijderd.

↗ en → Afval verwijderd bij het duiken
in april 2018. (Archief HSV De Breuly)
↓ Duikers van duikclub Happy Bubbles,
Breuly april 2018. (Archief HSV de Breuly).

De Panoven

Ten noordwesten van de Breuly ligt de Panoven. In het oostelijk deel heeft de vereniging visrechten (1,4 ha) in vier met elkaar verbonden plassen. Op de kaart lijkt het één gebied, maar de vijfde meest westelijke plas is grotendeels afgesloten van de vier oostelijk gelegen delen. Deze plas is eigendom van de familie Kruitwagen. Ten noorden van het water zijn de langwerpige droogschuren van de steenoven nog te onderscheiden.

De wateren bij de Panoven zijn voormalige kleiputten die ontstaan zijn bij het afgraven van de 3,5 meter dikke rivierklei. De klei werd al sinds de invoering van stadsrechten in de gemeente Zevenaar gebruikt voor het bakken van dakpannen en stenen. Vanaf 1850 gebeurde dit in een ringoven. Deze werd in 1983 voor het laatst gebruikt en is nu de enige monumentale ringoven van Europa.

De klei werd tot 2,5 meter diepte afgegraven. De wateren bij de Panoven zijn dan ook niet meer dan een meter of twee diep; de maximale diepgang van de baggerarm.

In 1976/1977 is het hele gebied grondig gerenoveerd. De stortplaats werd gesaneerd, de oevers verbeterd, visplaatsen aangelegd, mindervalidensteiger geplaatst en wandelpaden aangelegd.

↗ *Panoven met spoorlijntje en graafmachine.* (Wikimedia)

→ *Pad tussen kleigaten.* (Foto: Leen den Besten).

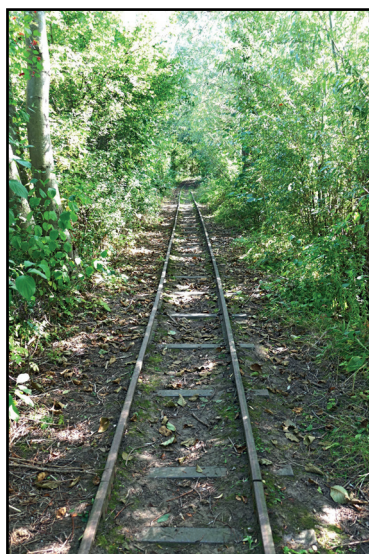
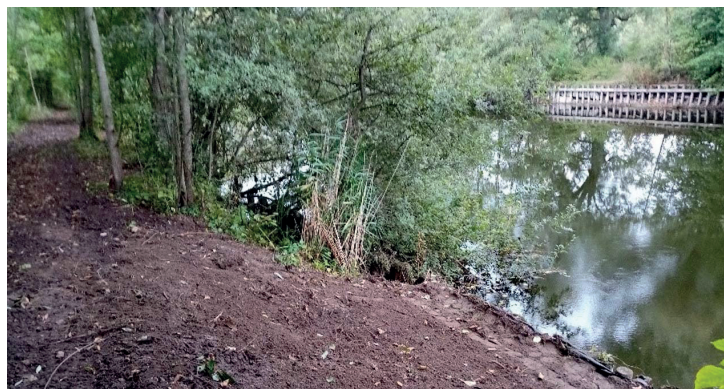
↓ *Panoven december 2017.* (Foto: Leen den Besten).

De bereikbaarheid en bevisbaarheid van de Panoven is goed. Er is voldoende parkeergelegenheid.

De visplaatsen die in 1977 waren aangelegd zijn door de jaren heen behoorlijk onderhouden. Om met name het karper- en nachtvisen voor de leden te verbeteren werden aan het 2e, 3e en 4e gat met betonelementen steigers toegevoegd. In 2017 bleek dat het invalidensteiger na 40 jaren dienst gedaan te hebben niet meer gerenoveerd kon worden. De steiger is toen vervangen door een hufferproof betonnen minder validensteiger. In 2019 moest dat nog wat verdiept moest worden vanwege het waterpeil. Door beplanting rondom heeft de steiger een beter aanzien te gekregen.

In 2020 zijn zes visplekken aan de zuidzijde van het 4e gat door de firma Peters gerenoveerd. Het pad om die steigers te bereiken werd al in 2019 hersteld samen met natuurwerkgroepen. Het water bevat een goed gevarieerd visbestand met witvis, zeelt, paling, karper, baars en snoek. Aandachtspunt is de weelderige plantengroei. We willen voorkomen dat het water te veel dichtgroeit. Dit zal met het Waterschap besproken moeten worden. Zij verpachten aan ons het viswater.

↗ Visplaats 4e gat Panoven na renovatie. (Archief HSV De Breuly).

→ Pad Panoven. (Foto: Leen den Besten).

→→ Pad 4e gat 2019 na renovatie. (Archief HSV De Breuly).

↓ Plas van de familie Kruitwagen. (Foto: Leen den Besten).

Stadswater park Rosorum

Het stadswater park Rosorum is in 1974 ontstaan bij de aanleg van het park Rosorum. Het water wordt door jong en oud gedurende alle jaargetijden flink bevestigd. Het leent zich voor het statisch vissen op witvis en karper met de vaste stok of werphengel. Het is ook heel goed te doen om dynamisch de oevers af te struinen met een broodkorstje of op roofvis met kunstaa. Jaarlijks houden we er onze jeugdwedstrijd en sinds kort zijn we er ook gaan vissen met bewoners van Liermerije in het kader van het project: Samen Vissen. (Zie hoofdstuk 12). Na zware regenval is soms vismigratie uit andere wateren mogelijk. Kennelijk kunnen vissen dan via de Zevenaarse Weteringen Rosorum bereiken. Dit kan leiden tot heel verrassende vangsten.

Rosorum: Leerlingen van Candea-college bij de afsluiting van het schooljaar. (Foto: Jan van der Schilden).

↑ Ryan van Ginkel met rooftervis. (Archief HSV De Breuly).

→ Watergang Celsiusstraat. (Archief HSV De Breuly).

Deze prachtige rooftervis werd op 28 juli 2020 in de grote vijver van Rosorum gevangen door Ryan van Ginkel. De rooftervis is een zijdelings afgeplatte gestroomlijnde vis, met een puntige kop. Het oog is kleurloos en de bek is groot voor een karperachtige. Opvallend aan deze rooftervis is, dat hij geen tanden heeft. Wel heeft hij aan de punt van de onderkaak een verdikking, die precies in het kuiltje in de bovenkaak past.

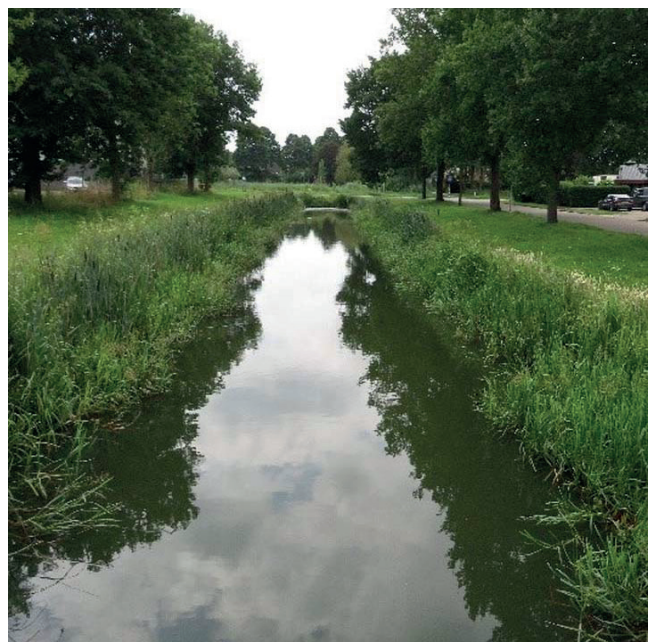
De rooftervis is een echte oppervlaktevis die meestal te vinden is in de buurt van stromend water. Hier jaagt hij op vis. Door het stromende water en de kolken wordt de prooivis verward en de rooftervis schiet met hoge snelheid onder de prooivis door om hem vervolgens van voren aan te vallen. De rooftervis is in Nederland een zeer gewaardeerde "sportvis".

Overige wateren

Zeenaar kent nog een aantal kleine vijvers en weteringen die voor de visser de moeite waard zijn:

- de watergang tussen Roodwilligen en Stegeslag.
- de watergang tussen de wijk Stegeslag en Arnhemseweg, Ringbaan Noord, Platanenlaan en Reisenakker.
- de vijver in het park Reisenakker.
- de vijver in park De Horst en Sportpark Hengelder.
- de watergangen aan de Methen, Delweg, Kampsingel, Celsiusstraat, Fahrenheitstraat, Marconistraat en Einsteinstraat.
- twee wadi's gelegen aan de Landeweerdijk.

De waterdiepte varieert er vanaf zo'n 80 cm tot 150 cm. Toch is er een verrassend goed visbestand en zijn er, als je een beetje zoekt, mooie visplekken met schitterende rietkragen en waterlelies te vinden.

”Gelukkig kwam die moeraswolfsmelk een jaar later weer terug.”

Rieny Putmans, werkgroep OKÉ

De afgelopen jaren heeft HSV De Breuly regelmatig samengewerkt met de werkgroep OKÉ waarvan Rieny de coördinator is. Er waren dan werkdagen waarin vrijwilligers van OKÉ en de HSV samen optrokken, zoals bij de aanplant en snoei van de meidoornhaag langs de Breuly. Later trof ik Rieny een keer bij een wandeling achter de dijk op het klompenpad waar hij met een takkenzaag wat onderhoud bij het pad pleegde.

Eén van de doelstellingen van de HSV De Breuly is: ”Het bevorderen, in stand houden en verbeteren van een milieu, dat aan de beoefening van de sportvisserij zoveel mogelijk kansen biedt.” (Statuten HSV De Breuly 1979).

Een afspraak is snel gemaakt met deze ”Landschapsknokker” van het jaar 2020. Rieny ontving deze ere-titel van de Stichting Landschapsbeheer Gelderland voor al zijn verdiensten als vrijwillige landschapsbeheerder. Trots liet hij zijn prachtige tuin zien met overal nestkasten. Voor vleermuizen, gierzwaluwen en al wat voorbij komt vliegen. De kasten werden lang niet allemaal bezocht, maar ze hingen er wel voor het geval dat. En er kwam vrijwel dagelijks een paartje groene spechten op bezoek. Regelmatig lag er dan een handvol door Rieny halfgeopende noten voor hen klaar.

De tuin blijkt een afspiegeling te zijn van zijn visie op natuur waarbij biodiversiteit het sleutelwoord is. Er staan verschillende bijzondere boomsoorten, zoals blauwe en gele pruim, bessenstruiken en zowaar een moerbeiboompje dat het verrassend goed doet. In het midden een natuurlijk gazon met wilde grassen, zodat het bodemleven niet verstoord wordt. Er lopen een paar gezellige kippen die dat allemaal wel kunnen waarderen.

Om een beeld te krijgen van het vrijwilligerswerk in Gelderland legt Rieny uit hoe het werkt:

”Er zijn in Nederland talloze vrijwilligersgroepen die bijdragen aan de kwaliteit van het Landschap. Veel van die groepen zijn aangesloten bij de Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Die Stichting biedt ondersteuning aan de landschapsvrijwilligers met gereedschap, cursussen, traditioneel maaien met de zeis en werken met de kettingzaag, advies en uitwisseling. Ik ben zelf actief bij meerdere vrijwilligersgroepen, ook wel landschapsbeheerwerkgroepen: Oude IJsselstreek, Maaigroep Bergherbos (onderhoud paden),

Natuurmonumenten, Hoogstambrigade Zevenaar, Klompenpadwerkgroep (Rijnstrangenpad onderhouden), Staatsbosbeheer en in Zevenaar de werkgroep OKÉ. Bij deze laatste zijn zo’n dertig vrijwilligers aangesloten.

Rieny Putmans (OKÉ) en Frank Bours (HSV De Breuly) bij onderhoud van een meidoornhaag bij de Breuly, 2018. (Archief HSV De Breuly).

Werkgroep OKÉ

Vanaf 2009 hebben we initiatieven ondernomen om poelen en omliggende gebiedjes in Zevenaar te gaan onderhouden, altijd in samenspraak met de eigenaar en of de beheerder. Ook krijgen we uitnodigingen van de gemeente of een organisatie om bijvoorbeeld een haag te snoeien, wilgen te knotten of hoogstamfruitbomen te snoeien. Ik roep dan de vrijwilligers voor die dag op. Meestal zijn er zeven, maar het kan ook zo maar zijn dat er twintig komen opdagen. Die dag zelf ben ik er altijd bij met Gerrit Kolenbrander. Als we bij een opdrachtgever werken is het gebruikelijk dat die voor koffie en soep zorgt.

We hebben een boekje samengesteld over twaalf Gelderse werkgroepen met de titel: *Kijkje in de keuken*. (Uitgave 2015. Stichting Landschapsbeheer Gelderland). Van elke werkgroep wordt daarin een kijkje in de keuken van de werkzaamheden van deze groep gegeven. Bij de werkgroep OKÉ het herstel van het rabattenbosje bij de kerk in Oud-Zevenaar, de snoei van een 400 m lange haag bij de boerderij van Melgers en het knotten van de wilgen. Ieder verhaal in het boekje wordt standaard afgesloten met een soeprecept. Einde werkdag, ander verhaal.